Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ✦ 16 декабрь 1973 йил, якшанба ◆ № 294 (15.768). ◆ Баҳоси 2 тийин.

КПСС XXIV СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАМИЗ

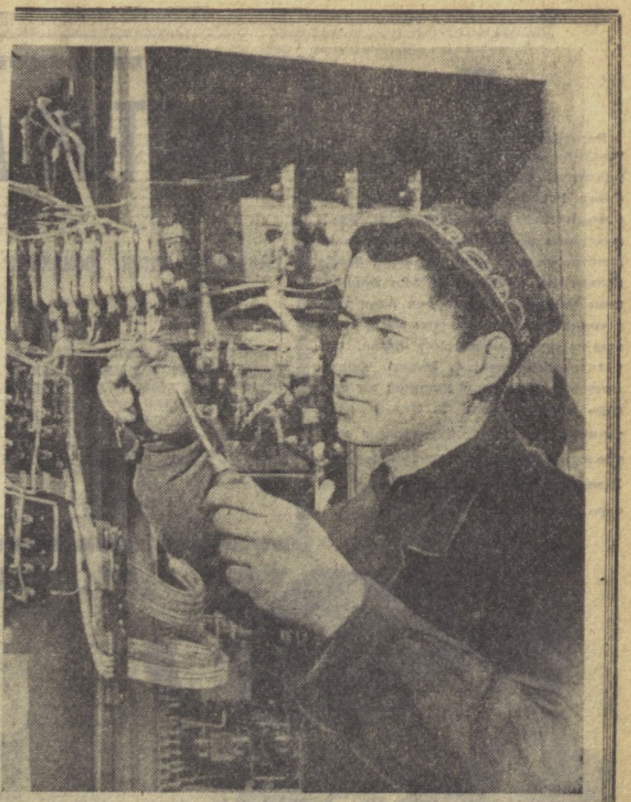

МИЛЛИОНЛАР МУСОБАҚАСИ КУЧАЙМОҚДА

Чорвачилик — зарбдор фронт

ИЛҒОР ТАЖРИБАЛАР ЎРГАНИЛМОҚДА

Республика чорвадорларининг кўп сут соғиб олиш учун мусобақасининг ташаббусчиси — Калинин районидаги «Ўзбекистон ССР 40 йиллиги» колхози аъзоси Мунаввар Исоқова мажбуриятини бажариб бўлди. У йил бошидан бери 23 сигирнинг ҳар биридан 5.500 килограммдан — бултурги йилдагидан 300 килограмм кўп сут соғиб олди.

Сут соғувчи соғин сигирларини ўзи етиштирди. «Эра», «Косинка», «Минута» деб аталган сигирлар бир йилда 6000 килограммдан кўп сут бермоқда. Пода шундай серсут сигирлар билан батамом тўлдирилганида Мунаввар олти тонналн маррага етади. У бой тажрибаларини ёшларга ўргатмоқда, илғор тажриба мактабини олиб бормоқда. Унинг шогирдлари ва мусобақадош дугоналари Қутби Файзиева, Наима Ёдгорова, Ҳадича Орипова ва бошқалар ҳар бир сигирдан 5.000 — 5.200 килограммдан сут соғиб олдилар.

Колхознинг ҳамма сут соғувчилари оширилган мажбурият ҳисобидан сут топширмоқдалар.

ПЛАНДАН ТАШҚАРИ

Сирдарё районидаги Ильич номли колхоз аъзоси Ойқамар Юсупова ҳар бир сигирдан 3 минг литрдан сут соғиб, оширилган йиллик мажбуриятини бажарди.

Ойқамар фермага бундан уч йил аввал келган эди. Шу вақт ичида унинг группасидаги сигирлар маҳсулдорлиги қарийб 1,5 баравар кўпайди. Ҳозир ҳар бир сигир кунига 10 килограммдан ошиқ сут бермоқда.

Фермада ҳар бир киши моҳир сут соғувчи бўлсин, деган шиор остида мусобақа авж олдириб юборилди. Бу мусобақа ажойиб самаралар берди: фермада соғилаётган сут бултургига нисбатан 170 килограмм кўпайди, 14 та сут соғувчининг ҳаммаси топшириқни ошириб бажармоқда. Натижада колхоз иккинчи йиллик ҳисобига 160 тонна сут топширди.

ЧОРВАЧИЛИК ШАҲАРЧАЛАРИ

«Узгипросельхоз» институтида Янгийўл районидаги Ленин номли колхоз учун 600 бош соғин сигирга мўлжалланган сут комплекси лойиҳаси яратилди. Бу бутун бир чорвачилик шаҳарчасидир. Бу ерда соғин сигирлар ва бузоқлар учун ҳамма шароит мавжуд бўлади. Ферма ҳузурида озуқа тайёрлайдиган катта цех ҳам ташкил қилинади. Конвейер бу ердан озуқани охурларга етказиб беради. Молларни парвариш қилиш ва биноларни тозалаш ишларининг ҳаммасини механизмлар бажаради. Чорвачилик шаҳарчаси билан ёнма-ён суғориладиган маданий-яйлов барпо этилади. Биноларни енгил типдаги йиғма темирбетон конструкциялардан қуриш кўзда тутилади.

Юқори Чирчиқ районидаги Свердлов номли, Бўка районидаги Ҳамза номли колхозлар, Самарқанддаги «Ғаллаорол» совхози учун ҳам ана шундай сут комплекси лойиҳалаштирилди. Лойиҳалаш иши муддатидан бир оз олдин бажарилди.

САНОАТ АСОСИДА

Сирдарё областидаги Узоқов номли қўриқ совхоз чеккасида бузоқ боқиладиган саноат комплекси қурилиши бошланди. Комплексга водопровод, канализация келтирилмоқда. Зовур шоҳобчаси қурилмоқда.

Бузоқларни парваришлаш ва боқиш комплекс механизациялаганлиги бу ерда чорва молларни ўстириш ва семиртиришни саноат асосида ташкил этиш имконини беради. Ҳар йили ўн минг бош қорамолни тегишли кондицияга етказиш ҳамда давлатга беш минг тоннага яқин мол гўшти топшириш мўлжалланмоқда. Бузоқларни ўстириш ва боқиш ҳисобига молларнинг этига қарийб уч минг тонна эт қўшилади.

Комплекснинг биринчи навбати келаси йили ишга тушади. Комплекс беш йилликнинг охирига бориб батамом фойдаланишга топширилади.

ПУХТА ЗАМИН

Беш йилликнинг зарбдор учинчи йили деҳқончилик учун жуда қулай келди. Хўжалигимиз аъзолари пахтадан ҳар қачонгидан ҳам мўл ҳосил етиштирдилар ва юксак хирмон кўтардилар. 1513 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 28 центнер ўрнига 34 центнердан пахта олинди.

Кўпгина бригадалар ҳосилдорликда янада юқори кўрсаткичга эришди. Эргашали Кенжаев бошлиқ бригада аъзолари 120 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 45 центнердан «оқ олтин» тайёрлашди. Аминжон Мамажонов, Мирзали Турдиалиев, Санобар Абдураҳмоновалар бошлиқ бригадаларда ҳам ҳосилдорлик 38-42 центнерни ташкил этди.

Хўжалигимиз пахтакорлари қўлга киритган ютуқларни таҳлил қилар эканлар, улар янги йил ҳосилини янада кўпайтириш тадбирларини белгиламоқдалар. Биз келгуси йил мўл ҳосили учун тайёргарлик ишларини қизғин бошлаб юбордик.

Колхоз правлениеси ва партия комитетининг қўшма йиғилишида қишки дала ишларини ташкил этиш ҳамда шудгорлашни қисқа фурсатда ва сифатли ўтказиш тадбирлари белгиланди. Алмашлаб экиш схемасига мувофиқ 260 гектар ерда капитал планировка ўтказишимиз, карталарни йириклаштириб, 153 тадан 138 тага келтиришимиз, 30 гектар янги ер ўзлаштириб, қишлоқ хўжалик оборотига киритишимиз керак. Шунинг учун ҳам қишки дала ишларини ана шу вазифаларни амалга оширишдан бошладик.

Шудгорлашни бошлашдан илгари ҳайдов тракторлари ва бошқа қишлоқ хўжалик механизмларини тайёрлашга эътибор бердик. Янгидан 2 та «Т-75», 1 та «Олтой» ҳайдов трактори сотиб олдик. Шундай қилиб, ҳайдов тракторлари 25 тага етказилди.

Колхоз трактор парки қошида ташкил этилган ремонтчилар бригадаси аъзолари мавжуд 11 та бульдозер, 3 скрейпер ва бошқа ер текислаш механизмлари ҳамда тирков асбобларини тахт қилиб қўйдилар.

Шу кунларда бошқа қишлоқ хўжалик машиналари ремонт қилинаётир. Колхоз правлениеси ва партия комитети ремонтчиларнинг унумли меҳнат қилишлари учун етарли шарт-шароит яратиб бердилар.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежневнинг областимиз меҳнаткашларига йўллаган табрикномасидан илҳомланган колхозимиз техника жиловкорлари кузги шудгорлашни қисқа муддатда тугаллаб, келгуси йил мўл ҳосилига мустаҳкам замин яратмоқдалар.

В. ҲОШИМОВ,
Тўрақўрғон районидаги Киров номли колхоз раиси.

БЕШ ЙИЛЛИК — МУДДАТИДАН ИЛГАРИ

Қўқон шаҳрида Директива объектларидан бўлган чарм заводи қурилиши тугалланмоқда. Ҳозир бу корхонада сўнгги ускуналар ўрнатилиб созланмоқда. Завод йил охиригача маҳсулот бера бошлайди. Пастдаги суратда ана шу корхона технология линияларидан бирини кўриб турибсиз. Унгдаги суратдаги Жўрабой Аҳмедов эса Андижондаги «Электроаппарат» заводининг илғор ишчисидир. У 1975 йил ҳисобига маҳсулот ишлаб чиқармоқда.

В. Сироткин фотолари.

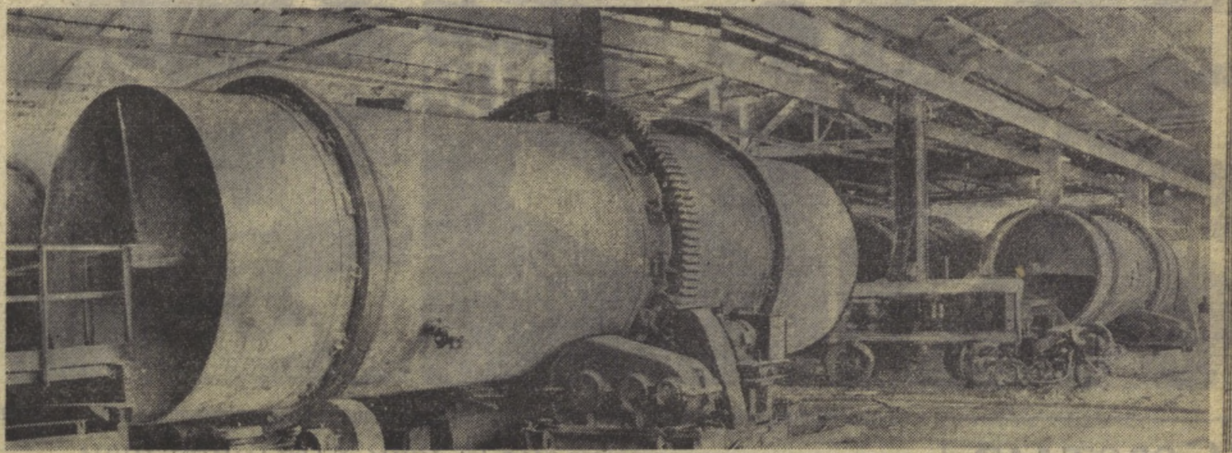

УКРАИНА — ЎЗБЕКИСТОН

Мусобақалашаётган қалин дўстлар — Украина билан Ўзбекистон геологлари беш йилликнинг ҳал қилувчи йилидаги меҳнат мусобақаларини якунлаш учун Тошкентда учрашишди. Украиналик кон изловчилар республикамизнинг тоғлари ва чўлларида бўлдилар. Самарқанд, Қарши, Тошкент геологларининг меҳнат муваффақиятлари ва ишни ташкил этиш усуллари билан танишдилар. Уларни нефть, газ, руда, шунингдек бинокорлик материаллари, манзарали ва пардоз берувчи тош конларини қидиришнинг бориши қизиқтирди. Улар партиялар ва экспедицияларда бўлдилар, меҳнат илғорларининг тажрибаларини ўргандилар, камчиликларни танқид қилдилар ва маслаҳатлар бердилар.

Қардош республика геология министрининг ўринбосари М. И. Струев бошчилигидаги Украина геологлари делегацияси 14 декабрда Ўзбекистон Геология министрлиги коллегиясининг мажлисида иштирок этди. Бу ерда ўзаро текшириш якунлари қараб чиқилди. Ўзбекистон кон изловчиларининг ишини такомиллаштириш юзасидан тавсиялар қабул қилинди, етти йилдан бери давом этиб келаётган дўстлик мусобақасини янада ривожлантириш йўллари белгиланди.

(ЎзТАГ).

ЭЛДА АЗИЗ

ЯНГИ ҚАҲРАМОНЛАР

Радиодан СССР Олий Совети Президиумининг Фармонини эшитдим-у ҳамкасбим Муяссар Барноеванинг ихчам, хушбичим қомати ва ишчан характери кўз олдимга келди. Ўрта бўй, қўнғир сочларини доимо турмаклаб юрувчи Муяссарга ҳамманинг ҳаваси келади. У одамларга меҳрибон, серҳаракат. Юзидаги кулдиргичи меҳнатдан қорайган чеҳрасига ярашиб тушган. У жуда оддий ва камтар. Лекин жуда меҳнаткаш, қачон қарасангиз далада — иш бошида туради. Вақт билан ҳисоблашмайди.

Эрта баҳор эди. У директорнинг кабинетида алланечук бир тарзда ўтирарди.

— Ҳамро Саидович, мен бу алпозда ишлолмайман. Мени кечиринг...

— Нега энди ишлай олмас экансиз? Қани бафуржа гапирингчи.

— Ҳавонинг авзойини кўриб турибсиз. Устма-уст ёмғир, жала қуйди. Ерга экилган чигитнигина эмас, тупроқнинг унумдор қатламини ҳам сел ювиб кетди. Бундай вазиятда...

Директор Муяссарнинг гапларини бўлди.

— Деҳқончиликда бундан оғир дамларни ҳам кўрганмиз, — босиқлик билан тушунтирди Ҳамро Саидов. — Бир йили ғўза роса ҳосилга кирганда сизот сув юқорига кўтарилиб кетди. Қўшимча зовур қазиб, уни қочиргунча она сути оғзимизга келди. Кейинги йили экинни ҳашарот босди. Унинг ҳам чорасини топдик. Пуркагич, чанглагич аппаратлари ва заҳарли химикатларни ишга солдик. Кўриб турибсиз. Бу йил ёмғир, сел, жала, дўл ғазаб отига миняпти. Майли, қўрқадиган жойимиз йўқ. ғўзани майиб қилса — даволаймиз, юлиб кетса — қайта уруғ экамиз, офатга қарши қуролимиз, билимимиз, тажрибамиз етарли. Хафа бўлманг, одамларнинг руҳини кўтаринг. Техникадан ёрдам берамиз. Ишни қайта ташкил қилишни ўйланг. Жон куйдирмасдан муваффақиятга эришиб бўлмайди...

Муяссарнинг кўзларида ёш қалқиди. Аммо ёмғирдан қорайиб кетган уст-боши, оёғидаги керзи этиги унинг қуйма қоматини янада адл қилиб кўрсатарди. Бир қарашда у худди жангчи йигитларни эслатарди. Муяссар ҳовуридан тушиб, кабинетдан чиқиб кетди.

У 17 ёшида бригадирликка сайланди. Салкам ўн беш йил одамлар билан ишлашни, ерларнинг «тили»ни ўрганди. Натижада дастлаб гектаридан 13 центнердан ҳосил олган майдонлардан 35-40 центнердан хирмон кўтарди. Турсунойчилар, тюпкочилар ҳаракатига Бухорода биринчи бўлиб қўшилди. Пахтачиликни комплекс механизациялаш соҳасидаги баракали ишлари учун унга республикада хизмат кўрсатган механизатор унвони берилди. Ватанимизнинг олий нишони — Ленин ордени билан тақдирланди. У область партия комитетининг аъзоси, район Советининг депутати қилиб сайланди.

Кейинги тўрт, беш йил Муяссар учун айниқса зўр синов йиллари бўлди. Бу йил баҳорда юз берган табиий офат бўлим пахтакорларини, механизаторларини, айниқса Муяссар Барноевани меҳнатда янги жасоратга, қаҳрамонликка ундади. Чигит икки марта қайта экилди. Июль ойида юз берган гармселга қарши кеча-кундузлаб кураш олиб борилди. Ғоят мураккаб шароитда бўлим ишчилари ҳар гектар ердан 35 центнердан хирмон кўтаришга эришдилар. Ҳосилнинг 80 проценти машиналарда терилди. Х. Комилов, А. Хўжаев, Р. Отаев, К. Тожиев ўртоқлар бошлиқ бригадаларда айниқса юқори кўрсаткичга эришилди. У Ражабов, Т. Ҳожиев, Н. Адизов каби механизаторлар терим агрегатларини моҳирлик билан бошқардилар ва мавсумда 400-500 тоннадан пахта теришга муваффақ бўлдилар.

Совхозимиз истиқболи катта. Келгуси йилда хўжалигимизда пахта майдони 3500 гектарга етказилади. Жумладан, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Муяссар Барноева бошқараётган бўлимда янги ерларни ўзлаштириш, ариқ-зовурларни тозалаш, шўр ювиш ишлари қизғин олиб борилмоқда. Бўлим пахтакорлари далага кўплаб маҳаллий ўғит ташиб чиқармоқдалар. Келгуси йил ҳосилига пухта замин яратмоқдалар.

Ҳамкасбим Муяссарнинг бахти кулди. Унга Социалистик Меҳнат Қаҳрамони деган юксак унвон берилди. Биз Ромитан районидаги «Октябрь 50 йиллиги» совхози ишчилари, механизаторлари, барча мутахассислари уни юксак мукофот билан самимий табриклаймиз. Меҳнатда янгидан-янги муваффақиятлар тилаймиз.

М. ФУЗАИЛОВА,
Бухоро область, Ромитан районидаги «Октябрь 50 йиллиги» совхозининг бўлим бошқарувчиси, Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати.

ФАБРИКА ЮЛДУЗЛАРИ

Октябрь 10 йиллиги номидаги Бухоро пиллакашлик фабрикасининг ишчиларидан З. Шарафиева, Ф. Ваҳобова, З. Мавлонова ва В. Шевцова ўзлари хизмат қилаётган станоклардан 1976 йил ҳисобига дастлабки килограмм ипак олдилар. Фабрикада 40 ишчи шахсий беш йиллик планларини ҳозиргача бажариб қўйишди. Уларнинг ҳар бири нормада кўзда тутилганига нисбатан икки баравар кўп — олтитадан станокда ишламоқда. Фабрикада 250 ишчи Тошкент ва Марғилондаги илғор тўқимачиларнинг ташаббусини қўллаб-қувватлаб, тиғиз график асосида меҳнат қилмоқдалар.

Бригадалар ўртасида ўтказилаётган мусобақада мастер ёрдамчиларидан З. Ваҳобова ва М. Полвонова бошлиқ коллективлар пешқадамлик қилишмоқда. Участкалардаги машиналарнинг ҳаммасига яхши хизмат кўрсатилаётганлиги туфайли машиналар доимо жуда соз ишламоқда. Бу ерда рационализаторларнинг маслаҳатига биноан контроль аппаратларни жойлаштириш схемаси ўзгартирилди. Эндиликда контроль аппаратларнинг ҳар бирига аввалгидек 12 та эмас, балки 6 тадан станок бириктиб қўйилди. Бунинг натижасида маҳсулот сифати яхшиланди, техниканинг бекор туришни қисқарди.

Ленин ордени кавалери, машҳур йигирувчи А. Ғаффорованинг чақириғи фабрикада кенг қўллаб-қувватланди. У тажрибали усталарга ёш ишчи хотин-қизлар устидан оталиқ қилишларини таклиф этган эди. Қисқа муддат ичида фабрикага яқинда келган 150 қиз пиллакашлик сирларини ўрганиб олишди. Уларнинг ҳаммаси жуда яхши ишчи бўлиб етишди. А. Ғаффорованинг ўзи ҳам, шогирди Х. Аминовадан хурсанд: шогирд устозидан ўзиб кетди.

Фабрика коллективи маҳсулот ишлаб чиқаришни 0,6 процент кўпайтиришга ва маҳсулот таннархини ярим процент камайтиришга, йиллик планни 25 декабргача бажаришга аҳд қилди. Бунга эришиш осон эмас. Лекин ипак ижодкорлари ваъдага вафо қиламиз, дейишмоқда.

(ЎзТАГ).

БИТИМ ИМЗОЛАНДИ

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши XXVII сессиясининг тавсияларига биноан, тайёрланган ва кенгашнинг ижроия комитети маъқуллаган халқаро хўжалик бирлашмаларини «Интертекстильмаш» ва «Интератомэнерго»ни, шунингдек халқаро «Интерэлектро» ташкилотини таъсис этиш тўғрисидаги битимлар имзоланди.

Болгария Халқ Республикаси, Венгрия Халқ Республикаси, Германия Демократик Республикаси, Польша Халқ Республикаси, Румыния Социалистик Республикаси, Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи, Чехословакия Социалистик Республикаси битимларнинг иштирокчиларидир, «Интератомэнерго»ни тузиш тўғрисидаги битимда мазкур мамлакатлардан ташқари Югославия Социалистик Федератив Республикаси ҳам қатнашмоқда.

Тузилаётган ташкилотлар — социалистик мамлакатлар коммунистик ва ишчи партиялари раҳбарларининг қардош мамлакатлар иқтисодий интеграциясининг янги самарали формалари жорий этиш тўғрисидаги кўрсатмалари амалга оширилаётганлигининг муҳим бўғинидир. Бу ташкилотлар тармоқ

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг халқаро хўжалик ва иқтисодий ташкилотларини тузиш тўғрисидаги битим имзоланди.

министрликлари, ишлаб чиқариш бирлашмалари ва корхоналарининг кўп томонлама асосдаги бевосита ҳамкорлигини ривожлантиришни, ишлаб чиқаришни ихтисослаштириш ва кооперациялашни чуқурлаштиришни, биргаликда планлаштиришни ва биргаликдаги хўжалик фаолиятини кенгайтиришни таъминлайди.

Бу ташкилотларнинг фаолияти аввало халқ хўжалигидаги техника тараққиётини таъминлашда ва меҳнаткашлар фаровонлигини оширишда муҳим роль ўйнайдиган саноат тармоқларида ҳамкорликни янада чуқурлаштириш ва такомиллаштириш ҳамда социалистик иқтисодий интеграцияни ривожлантириш комплекс программасини юзага чиқаришга кўмаклашмоғи лозим.

Битимни ўз ҳукуматларининг ваколатига биноан: БХР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Т. Цолов, ВХР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Д. Лазар, ГДР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Г. Вайс, ПХР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари М. Ягельски, РСР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Г. Рэдулеску, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари М. Лесечко, ЧССР ҳукумати Раисининг ўринбосари Ф. Гамоуз имзоладилар. «Интератомэнерго»ни таъсис этиш тўғрисидаги битимни ЮСФР иттифоқ ижроия вечесининг аъзоси М. Орландич ҳам имзолади.

Айни вақтда БХР, ВХР, ГДР, ПХР, РСР, СССР ва ЧССР химия саноати министрлари ўз ҳукуматларининг ваколатига биноан ўсимликларни ҳимоя қилиш химиявий воситаларни ишлаб чиқаришни ихтисослаштириш ва кооперациялашни ҳисобга олиб, шу соҳадаги қувватларни вужудга келтириш тўғрисидаги битимни имзоладилар.

Битимларни имзолаш вақтида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари А. П. Кириленко, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари К. Т. Мазуров, КПСС Марказий Комитетининг секретари К. Ф. Катушев, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари Н. К. Байбаков, В. А. Кириллин, В. Н. Новиков, И. Т. Новиков ҳозир бўлдилар. Куба Республикаси революцион ҳукумати Бош министрининг ўринбосари К. Р. Родригес, МХР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Д. Гомбожав, Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашининг секретари Н. Фаддеев, Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг ва ЮСФРнинг СССРдаги элчилари, Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар коммунистик ва ишчи партиялари Марказий Комитетларининг ижроия комитет ишида қатнашган масъул ходимлари ҳам ҳозир бўлдилар. (ТАСС).

ЮКСАК МУКОФОТ

ГЕРМАНИЯ ДЕМОКРАТИК ДЕҲҚОНЛАР ПАРТИЯСИНИНГ РАИСИ ЎРТОҚ ЭРНСТ ГОЛЬДЕНБАУМ ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ ОРДЕНИ БИЛАН ТАҚДИРЛАНДИ

СССР Олий Совети Президиуми Германия Демократик Республикаси билан Совет Иттифоқи ўртасидаги қардошларча дўстликни мустаҳкамлашдаги хизматларини назарда тутиб, туғилган кунига 75 йил тўлиши муносабати билан ўртоқ **Эрнст Гольденбаумни Халқлар дўстлиги** ордени билан мукофотлади.

Ўзбекистон ССР Олий Советн Президиумида

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми партия органларида кўп йиллар, самарали ишлаганлиги ва туғилган кунига эллик йил тўлганлиги муносабати билан Ўзбекистон Компартияси Урганч шаҳар комитетининг иккинчи секретари Иван Алексеевич **Гавриловни** Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиги билан мукофотлади.

Республикамиз пойтахтидаги «Таштекстильмаш» заводида ишлаб чиқарилаётган тўқимачилик машиналари Совет Иттифоқида, шунингдек, чет мамлакатларда машҳурдир. Корхона маҳсулотлари кўплаб хорижий мамлакатларга юборилиб турибди. Завод коллективи тўққизинчи беш йилликнинг учинчи, ҳал қилувчи йили топшириқларини муддатидан илгари бажариш учун мажбурият олган. Суратларда: (чапдан) 1. Моҳир фрезеровшчик Мамадали Қосимов ва слесарь Борис Биков. 2. Йиғув цехи техника контроли бўлимининг контролёри Антонина Татаринова. 3. Заводнинг кекса ишчиси, моҳир слесарь, коммунист Михаил Куликов.

И. Глауберзон фотолари.

ПАРТИЯ АХБОРОТИ

БУХОРО ОБЛАСТИ

Кадрлар — олтин фондимиз

Узоқ Томди яйловларида салкам бир миллион бош қоракўл қўйлар боқиляпти. Хўжаликларнинг фермалари, отарларида чорва қишловига катта ҳозирлик кўрилмоқда. Қишловни чиқимсиз, бехатар ўтказиш кўп жиҳатдан кадрларнинг қатъият, сабр-матонат кўрсатиб меҳнат қилишларига боғлиқ. Шу муносабат билан район партия комитетининг пленуми «КПСС XXIV съезди қарорлари асосида кадрлар билан ишлашни янада яхшилаш тўғрисида»ги масалани муҳокама қилди.

Пленумда «Янги чорва», «Коммунизм» совхозлари партия комитети секретарлари Т. Орипбеков, К. Сундетов ўртоқларнинг ҳисоботлари эшитилди ва муҳокама қилинди. Ҳар икки совхоз партия ташкилотининг фаолияти активлашган, кадрларни танлаш, жой-жойига қўйишда ибратли тажриба тўпланган. Ўрта звенодаги кадрларнинг 80 проценти олий ва ўрта махсус маълумотли кишилардир.

Пленумда ферма мудирлари, бош чўпонлар, ҳисобчиларнинг назарий-сиёсий билимини янада ошириш, уларнинг топширилган вазифага масъулиятини кучайтириш юзасидан конкрет тадбирлар белгиланди.

Партия ўқуви яхшиланади

Шофиркон районида партия маорифи шохобчалари кенгайтирилди. Пропагандист кадрлар ўқуви тугалланди. Комсомол сиёсий ўқувида машғулот ўтказувчи пропагандистларнинг семинар-кенгаши ўтказилди. Унда райком секретари Н. Бозоров комсомол ўқувига партия раҳбарлигини янада кучайтириш масаласи ҳақида доклад қилди. Илғор пропагандистлар тажрибаси умумлаштирилди.

Районда 38 та марксизм-ленинизм асослари мактаби, 25 жойда КПСС XXIV съезди материалларини ўрганиш бўйича назарий семинарлар, бир жойда раҳбар ходимларнинг партия активи мактаби ишлаяпти. Уларга салкам 2000 киши жалб этилган. Бундан ташқари комсомол-ёшлар учун 60 дан ортиқ тўгарак ва семинарлар ишламоқда. Уларда 3600 дан кўпроқ йигит ва қизлар сиёсий билимларини ошираётирлар.

Район партия комитети партия маорифи системасида машғулотларнинг юқори савияда ўтишини изчил назорат қилиб бормоқда.

Кун тартибида: коммунистлар таклифи

Бухоро шаҳар партия комитети пленуми коммунистлар билан якка тартибда ўтказилган суҳбатлар пайтида партия аъзолари билдирган таклиф ва мулоҳазалар муҳокамасига бағишланди. Бу ҳақда шаҳар партия комитетининг иккинчи секретари П. Арсентьевнинг доклади тингланди. Нотиқлар ўз сўзларида ремонт-механика заводи, уйсозлик комбинати, пиллакашлик фабрикаси коммунистларининг кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялаш, ишлаб чиқаришни ривожлантириш, партия аъзоларининг активлиги ва интизомни янада ошириш юзасидан билдирган таклиф ва мулоҳазалари бошланғич партия ташкилотлари фаолиятини янада кучайтиришга ёрдам бераётганини қайд этдилар.

Пленумда партия ҳужжатларини алмаштириш муносабати билан ўтказилаётган якка тартибдаги суҳбатларнинг аҳамияти алоҳида таъкидланди ва шу масала юзасидан кенгайтирилган қарор қабул қилинди.

Пропагандистлар семинари

Бухоро область партия комитети «Илмий коммунизм асослари», «Иқтисодий билим асослари» курслари бўйича машғулотлар олиб борувчи пропагандистларнинг семинарини ўтказди. Унда областнинг барча шаҳар ва районларидан 250 дан ортиқ пропагандист қатнашиб, ўзаро тажриба алмашдилар.

Семинарларда фалсафа фанлари кандидати О. Вафоев, тарих фанлари кандидати, доцент Т. Қораев, қишлоқ хўжалик фанлари кандидати Н. Нарзуллаев ўртоқлар шу куннинг энг муҳим мавзуларида лекция ўқидилар.

МУЗИКА ВА КИНО

Ўзбекистон кинематографчилари ва композиторлари союзларининг 14 декабрда Тошкентда бўлиб ўтган қўшма пленуми «Ўзбек киносида музика» деган мавзуга бағишланди. Режиссёр А. Ҳамроев доклад қилди. Режиссёрлардан Р. Ботиров, Э. Эшмуҳамедов, З. Собитов, композиторлардан М. Аширафий, М. Бурхонов муҳокама қилинган масала юзасидан ўз фикрларини изҳор этдилар.

Пленум қатнашчилари таъкидлаб ўтганидек, «Еттинчи ўқ», «Қўрқмас», «Сени кутамиз, йигит» кинофильмларига ва ўзбек кинематографчиларининг бошқа лентапарига ёзилган музика томошабинларнинг юксак баҳосига сазовор бўлди. Пленум иштирокчилари кино учун музика санъатини янада такомиллаштириш, композиторлар билан кинематографчилар ўртасидаги ижодий алоқаларни мустаҳкамлаш йўлларини белгиладилар. (ЎзТАГ).

ИЗЛАНИШ САМАРАСИ

ТАҚРИЗ

Суд тузилиши ва суд ишларини юргизиш ҳақида қонун асосларини, гражданлик, жиноят ва бошқа қонун асосларини белгилаш Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг ўз олий давлат ҳокимияти органлари орқали амалга оширилиши, суд тузилиши ва суд ишларини юргизиш, гражданлик, жамият ва бошқа қонунларнинг конкрет масалаларини ҳал қилиш ҳар бир иттифоқдош республиканинг суверен ҳуқуқи доирасида, ўзининг олий давлат ҳокимияти органларига тегишли эканлиги СССР Конституциясида белгилаб қўйилган.

Шунга асосан, СССР Олий Совети 1958 йил 25 декабрда «ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикалар жиноят қонуни Асосларини» қабул қилди. Бу Асосларда совет жиноят қонунининг асосий принцип ва қоидалари ўз ифодасини топди, улар ҳамма иттифоқдош республикалар учун мажбурийдир.

Ўзбекистон ССР ва бошқа иттифоқдош республикалар партиямизнинг қонунчилик соҳасидаги сиёсатига амал қилиб ва жиноят қонуни Асосларига мувофиқ равишда ўзларининг амалдаги жиноят кодексларини қабул қилдилар. Бу Кодексларда жиноят қонуни Асосларининг принцип ва қоидаларига амал қилинди ва улар ҳар бир республиканинг географик ва иқтисодий хусусиятлари, меҳнаткашларнинг маданий даражаси ва турмуш шароитларини ҳисобга олган ҳолда ривожлантирилди, бир қанча ҳуқуқий масалалар қайтадан ишлаб чиқилди. Шу билан бирга бу янги кодексларга партиямизнинг сўнгги съездлари ва КПСС Марказий Комитети Пленумларининг кўрсатмаларидан келиб чиқадиган янги қоидалар киритилди. Булар совет жиноят қонунларини практикада жиноятчиликка қарши курашда фойдали татбиқ қилишга имкон беради.

Шундай қилиб, амалдаги қонунларимизда совет социалистик қонунчилигининг бирлиги вужудга келди. Бу бирлик қонунларнинг мазмунида ҳам, барча иттифоқдош республикаларда бир хилда татбиқ қилинишида ҳам ўз ифодасини топди.

Шунинг учун, айни замонда, амалдаги жиноят қонунларини қабул қилиш ва уларни ҳаётга татбиқ этиш билан боғлиқ бўлган ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг ўз олий давлат ҳокимияти органларининг ваколатига оид ҳуқуқ доирасини аниқ белгилаш ва Бутуниттифоқ жиноят қонуни билан иттифоқдош республикалар жиноят қонунларининг ўзаро муносабатини кўриб чиқиш амалий ва назарий аҳамиятга эга. Яқинда Ўзбекистон ССР «Фан» нашриётида чоп этилган Ғ. А. Аҳмедовнинг китобида шу масалалар анча атрофлича ёритилади.1).

Китобда Ўзбекистон материаллари асосида иттифоқчи республиканинг жиноят қонунчилиги соҳасидаги ҳуқуқ доираси илмий асосда қараб чиқилган.

Биринчи бобда совет социалистик федерацияси шароитида иттифоқчи республиканинг суверен ҳуқуқи ва қонун чиқариш ҳуқуқи доираси ёритилган. Бу соҳадаги қонунлар ва махсус адабиётни чуқур ўрганиш натижасида ҳар бир иттифоқчи республика ўзига тегишли махсус ҳуқуққа эга эканлиги ва шу билан бирга қонун чиқаришда Совет Иттифоқи билан биргаликда амалга ошириладиган ҳуқуқ доираси, уларнинг ўзаро боғланиши ва алоқадорлиги тўғрисида етарли маълумотлар берилган.

Иккинчи бобда давлатимизнинг тараққиёт даврларида совет жиноят қонуни системасининг тузилиши Туркистон автоном республикаси ва Ўзбекистон материаллари асосида кўрсатилган. Муаллиф, бу бобда Ўзбекистон территориясида совет жиноят қонунининг пайдо бўлиши ва унинг РСФСР қонуни билан ўзаро муносабати, республикамизда совет жиноят қонунининг ривожланиши ва такомиллашувида РСФСР «Раҳбар асослари»нинг ва 1922 йилда қабул қилинган жиноят кодексининг роли, Совет Иттифоқи ва республика ҳуқуқ доирасини белгилашда СССРни ташкил қилиш тўғрисидаги Декларация ва Шартноманинг аҳамиятини изчиллик билан тасвирлайди. 1926 йилда қабул қилинган биринчи Ўзбекистон ССР жиноят кодексининг асосий мазмуни ва хусусиятлари бошқа республикалар қонунлари билан солиштириш асосида ёритилади.

Учинчи боб китобнинг асосий қисми бўлиб, унда амалдаги қонун нормаларини таҳлил қилиш ва уларни ҳаётга татбиқ этиш практикасини ўрганиш асосида айни замонда ССР Иттифоқи қонуни билан республика жиноят қонунининг ўзаро муносабати ва қонунчиликни ривожлантириш ва такомиллаштиришда уларнинг биргаликда амалга ошириладиган ҳуқуқ доираси кўрсатилади. Қонунларни ривожлантиришда «ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикалар жиноят қонуни Асослари»нинг аҳамияти ва уларда кўрсатилган умумий қоидалар амалдаги Ўзбекистон жиноят Кодекси сатрларида қандай амалга оширилганлиги батафсил ёритилади. Шу билан бирга, амалдаги Ўзбекистон жиноят қонунининг умумий ва махсус қисмларининг асосий қоидалари ва ўзига хос хусусиятлари ҳамда баъзи бир мураккаб юридик терминларнинг тушунчаларига тўхталиб ўтилган.

Тўртинчи бобда амалдаги жиноят қонунининг ва қонун чиқариш соҳасида иттифоқчи республика ҳуқуқ доирасининг ривожланиши ва такомиллашиб боришининг асосий йўли ҳозирги замон талаблари ва жамиятимизнинг келажакдаги вазифалари асосида ёритилган.

Қонун чиқариш ҳуқуқ доираси асосан иттифоқ — республика хусусиятига эга эканлиги туфайли Бутуниттифоқ ва республика қонунчилиги принциплари бир хилдир. Бинобарин, улар ўзаро алоқадор ва бир-бирига боғлиқдир. Муаллиф совет қонунчилигининг ана шу хусусиятларини таъкидлаш билан бирга, республика жиноят қонунининг баъзи нормалари ССР Иттифоқи жиноят қонунлари. Асосларига мос келмаслигини ва улар республика қонун чиқариш органларининг ўз ҳуқуқ доирасидан четга чиқаётганликлари натижаси эканлигини далиллар асосида исботлаб берган. Автор бундай камчиликларни бартараф этиш юзасидан ўз фикрларини баён қилган.

Муаллиф махсус адабиёт, қонунчиликка оид материаллар ва қонунларни, суд ва терговорганлари фаолиятида татбиқ қилинишини умумлаштиришдан олинган хулосаларга суяниб, амалдаги «ССР Иттифоқи жиноят қонунлари Асослари» ва жиноят кодексларини такомиллаштиришга оид бир қанча таклифлар киритган. Булар китоб қимматини, шубҳасиз, оширади.

Китоб айрим камчиликлар ва нуқсонлардан холи эмас. Унда баъзи мунозарали ва етарли равишда асосланмаган масалалар ҳам учрайди. Жумладан, муаллиф Ўзбекистон ССР жиноят кодексида жиноий ҳаракатнинг хавфли даражасини белгилаш мақсадида баъзи моддаларни диспозициясида кўрсатади: «Анча миқдордаги зарар», «Кўп миқдорда зарар келтириш», «Муҳим зарар», «Унча кўп бўлмаган миқдорда», «оғир оқибатлар» ва бошқа терминларни келтириш билан чегараланади. Бу терминларнинг асосий белгилари аниқ кўрсатилса ҳамда уларнинг юридик тушунчалари очиб берилса, дуруст бўлар эди. Китобда аҳлоқ тузатиш ишини вояга етмаганлар ва ҳомиладор аёлларга нисбатан татбиқ қилиш мумкин эмас, дейилган (84-бет). Бу фикрга қўшилиб бўлмайди, чунки жиноят қонунида бундай қоида мавжуд эмас, шунинг учун судлар ўз фаолиятида бу жазони юқоридаги шахсларга ҳам тайинлайди. Булардан ташқари китобда келтирилган баъзи бир фикрларни исботлашда суд ва тергов материалларидан етарли равишда фойдаланилмаган.

Умуман Ғ. А. Аҳмедовнинг бу фойдали асари совет жиноят ҳуқуқининг муҳим проблемасини ишлашга қаратилган тадқиқот бўлиб, совет жиноят ҳуқуқи фанига қўшилган ҳиссадир.

Э. ҲАКИМОВ,
Ғ. АБДУМАЖИДОВ,
юридик фанлари кандидатлари.

1) Ғ. А. Аҳмедов. «Компетенция Союзной республика в области уголовного законодательства», под редакцией доктора юридических наук, проф. М. Х. Хакимова.

Советлар мамлакатида

ҚИШКИ ЯЙЛОВЛАРГА

Озарбайжон чорвадорлари колхоз ва совхоз отарларини одатдагидан икки ҳафта барвақт қишки яйловларга кўчириб бўлдилар. Ҳозир Муғон, Ширвон, Мил ва Қорабоғ чўлларида бир миллион 650 мингдан ошиқ қўй боқилмоқда.

Республика қишлоқ хўжалигининг меҳнаткашлари қишлаётган чорва моллари учун яхши озуқа запаси ҳозирлаб қўйдилар. Чорва боқилувчи жойларга бир миллион тоннадан зиёд, бултургидан 20 процент кўп хашак ҳозирлаб қўйилди. Бу йил топшириқда кўзда тутилганидан уч баробар кўп сенаж тайёрланди. Қиш қаттиқ келиб қолгудек бўлса, чорва озуқа базасини мустаҳкамлаш юзасидан қўшимча чоралар ҳам кўрилган. Бу йил 30 минг гектардан зиёд ерга кўклигида ўриб олинадиган арпа экилди, 35 минг гектар ерга беда, эспарцет, маккажўхори экилди, суғориладиган кўп йиллик яйловлар барпо этилди.

БАЛИҚЧИЛАР ОМАДИ

Қорақумдаги Сариқамишда бу йилги балиқ овлаш тугади. Туркманистоннинг Тошовуз балиқчилик хўжалиги бригадаларининг шу йил охирги сафар денгизга чиқишлари жуда баракали бўлди. Магазинларга неча ўнлаб центнер вобла, лешчь, судак, сазан балиқлари келтирилди.

Ашхобод, Тошовуз ва Туркманистондаги бошқа шаҳарларнинг савдо шохобчаларида Қорақумдан келтирилган балиқларни сотиш одат бўлиб қолди.

Бундан 10 йил аввал Сариқамиш чуқурлигида денгиз ҳосил этилган эди. Дарялик ва Озерний коллекторлари Тошовуз ва Хоразм ерларидан оқизиб келтириладиган сизот сувлар Амударёнинг қадимги ўзани — Узбой орқали шу ерга ташланмоқда. Ҳавзага Амударё ва Орол денгизидан келтирилган балиқлар қўйиб юборилди. Янги денгизда ўн хилга яқин балиқ, шу жумладан Амударё осетр балиғи овланмоқда. Сариқамиш балиқ бойлиги денгиз катталашган сари кўпайиб бормоқда. Сариқамиш юзининг саҳни 1200 квадрат километрга етди.

МАМЛАКАТ ШАРҚИДА ЭНГ ЙИРИК

Қозоғистон пойтахти Олмаотада китоб фабрикаси қуриб бўлинди. Мамлакат Шарқида энг йирик бўлган бу полиграфия корхонаси бир йилда ярим миллиард қабариқ ва офсет босма лист чиқаришга мўлжалланган.

Китоб фабрикаси Қозоғистон пойтахтида матбуот шаҳарчасини барпо этиш учун асос бўлди.

СИФАТ ИШИ—БАРЧАНИНГ ИШИ

КИЙИМ—КИШИГА ҲУСН

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» ГАЗЕТАСИ, РЕСПУБЛИКА РАДИОСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН СТАНДАРТЛАР БОШҚАРМАСИНИНГ ҚЎШМА РЕЙДИ

Яқинда маошимни олгач, одатдагидек 44 размерли костюм-шим харид қилгандим. Ёрлиғида «Юлдуз» тикувчилик фирмасининг тамғаси бор экан. Уни уйга келтириб кийиб кўрмоқчи бўлдим. Бир ўтириб турганимни биламан, остки чоклари сўкилиб кетди. Бунинг устига бели тор, почалари эса уч-тўрт сантиметр узун эди. Ўша заҳоти янги костюм-шимимни ательега элтиб, қайта тиктирдим. Барибир мен кутгандек чиқмади. Ательедагилар «кенг шимни торайтиришимиз мумкин-у, торни кенгайтиришга ожизмиз» дейишди. Охири 46 размерли шим харид қилдим. Аксига олиб унинг бели тўғри келди-ю, почаси тағин узунлик қилди. Яна овора-сарсонлик бошланди.

Азиз тикувчилар, менга тўғри келадиган костюм-шимлар ҳам тикасизларми?..

Раҳмонқул СУЛАЙМОНОВ, шофёр. Янгиер шаҳри.

Бу мактуб «Юлдуз» фирмасининг ўзига келган хатлардан биттаси. Энди пойтахт магазинларига савдо қилгани чиққан харидорлар билан сотувчилар фикрларини эшитинг. Улар республикамиз тикувчилик корхоналарининг кийим-кечакларига қандай баҳо беришаркин?!

Мана, Навоий кўчасида жойлашган 12-газлама ва кийим-кечаклар магазинидамиз. Озода ва гўзал савдо заллари ва кийимлар илиб қўйилган витриналар харидорларнинг баҳри-дилини очади. Сотувчилар хушмуомалалик билан харидорларга хизмат қилишади. Чимкентдаги Сайрам участкаси касалхонасининг врачи Карима Орифхоновани шу магазинда учратдик. У Самарқанд «8 Март» фабрикасида тайёрланган пальтоларга баҳо берди:

— Чимкентдек узоқ ердан Тошкентга келишимдан мақсад — арзон, хушбичим ва яхши матолардан тикилган пальто харид қилиш эди. Мен витринадаги пальтоларни кўздан кечирдим. Уларнинг ҳаммасини ҳам дид ва талабларимизга мос дея олмайман. Жерси материалларидан тайёрланган сиёҳ ранг, яшил, малларанг ва кўк рангдаги пальтоларнинг фасони ёқди, аммо, чокларининг тўғри олинмаганлиги, чала-чулпа тикилганлиги менга ёқмади. Биз — харидорлар Самарқанд тикувчилик фабрикаси ишчиларидан ана шу камчиликларни ҳисобга олиб, янада гўзал пальтолар тикишларини истардик.

Тан олиш керак. Кейинги йилларда тикувчилик фабрикаларимиз ишлаб чиқараётган кийим-кечаклар салмоғи ҳам беқиёс ўсди. Ўнлаб янги хил фасонда кийим-кечаклар ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Маҳсулотларимиз сифати бирмунча яхшиланди. Талай кийимларимиз «Сифат белгиси» билан чиқарилмоқда. Лекин, меҳнаткашларнинг кейинги вақтларда кийимлар размеридан, тикилишидан нолиётганликларининг боиси нимада? Нега баъзи корхоналарнинг кўпгина маҳсулотлари қайта ишлашга қайтарилмоқда? Рейд бригадамиз кўп сонли харидорларимиздан тушаётган хатлар, савдо ташкилотларидан билдирилаётган фикр-мулоҳазалар бўйича республикамизда энг йирик ҳисобланган тикувчилик фирмалари томон йўл олди.

— Корхонамиз ҳар томонлама дуруст бўлиб қолди, — деди «Юлдуз» фирмаси сифат бўлимининг бошлиғи Раиса Иванова, — шу йилнинг ўтган тўққиз ойи мобайнида 38 минг квадрат метр газлама тежаб қолинди. Ишлаб чиқариш планларини муттасил ошириб бажаряпмиз.

— Фирма «Узторгодежда» томонидан 23. 700 сўмлик рекламация олганини қандай баҳолайсиз?

— Камчиликсиз иш бўлармиди, — жавоб қилди у. Шундан кейин Ўзбекистон стандартлар бошқармасининг вакили уни саволга тутди:

— Шу йилнинг августида маҳсулотларингизнинг сифатини текширганимизда 120 та пиджак, 67 та костюм-шимни реализациядан олиб ташлаб, қайта ишлашга тавсия этгандик. Бу камчиликларнинг олди олиндими?

— Деярли ҳаммасининг олдини олдик. Ҳозир ундай ҳоллар юз бермаяпти, — деб жавоб қилди Раиса Иванова.

Корхона цехларини кўздан кечирдик. Яқиндагина ишга туширилган кенг ва замонавий корпусларда тикувчиларнинг қўли-қўлига тегмасди. Қўлдан чиқарилган кийимларни кўздан кечирамиз. 21954 моделли эркаклар учун тикилаётган костюм-шимларнинг тугмалари баланд-паст ўрнатилаётгани, тугма жойларини олишда бирмунча камчиликларга йўл қўйилаётгани аён бўлди. Ўша ернинг ўзидаёқ стандартлар бошқармаси вакили 10 дан зиёд тайёр кийимларни қайта ишлашга буюрди. Бошқа бир участкада эса қўлдан чиқарилаётган шимларнинг остки чоклари тўлиқ эмаслиги, эгри-бугри тикилаётганлиги ошкор бўлди. Стандарт нормаларига мос равишда тикилмаётган кийимларнинг ҳаммаси қайта тикишга тавсия этилди.

«Қизил тонг» фирмаси техника контроли бўлимининг бошлиғи Евгения Матус бизни ишлаб чиқариш цехларига бошлади.

— Фирмамиз республикада сифатли кийим ишлаб чиқарувчи ягона корхонадир, — деди у фахр ва ифтихор билан.

Техника контроли бўлими бошлиғининг айтганидек, фирманинг мақтаса арзигулик томонлари кўп. Аммо, тўққизинчи тикув цехида 22333 моделли хотин-қизлар учун тикилаётган полиэстра плащларида бир неча камчиликлар мавжудлиги аён бўлди. Текширишда конвейердан чиққан 20 га яқин плащ стандартлар талабига мутлақо жавоб бермади. Уларда тикилмай қолган жойлар, киссаси тўла ёпилмай қолиши каби етарсизликлар борлиги сабабли қайта ишлашга тавсия этилди. Бундай камчиликларни корхонанинг бошқа ишлаб чиқариш участкаларида ҳам учратдик. Цех мастери А. Тупаева ҳатто бу ҳақда гапириб беришдан ошкора бош тортди.

Шунингдек, республика стандартлар бошқармаси ходимлари текшириш ўтказган Бухородаги «ВЛКСМ 20 йиллиги» фабрикасида ҳам жиддий хатоларга йўл қўйилаётганлиги аниқланди. Фабриканинг мингдан зиёд болалар костюмлари тугма ва тугма жойлари тўғри келмаганлиги, чоклар тикилишининг чалалиги сабабли брак қилинди. Ишлаб чиқариш планидан 13 минг 600 сўм чегириб ташланди. Даромаддан эса 3100 сўм олинди. Шу корхонанинг 600 донадан зиёд эркаклар костюмлари ҳам брак қилинди.

Бухородаги «Партия XVI съезди» фабрикасининг 200 дона хотин-қизлар нимчалари ва бошқа бахмал кийимлар текширилганда стандарт нормалари қўпол равишда бузилганлиги, маҳсулот ишлаб чиқариш технологиясига риоя қилинмаётганлиги аён бўлди. Тафтишдан ўтказилган кийимлар енглари узун-қисқа, орқа этаги қисқа, енг бўғмаларининг бири кенг, бири тор қилиб тикилгани учун реализация қилиш тўхтатилди. Мазкур фабрика планидан 6 минг сўмлик маҳсулот чегириб ташланди. Биргина Тошкент «Тоҳир ва Зуҳра» магазини томонидан Бухородаги «Партия XVI съезди» фабрикасига 2806 сўмлик, Андижондаги Володарский тикувчилик фабрикасига эса 1109 сўмлик маҳсулотларига эътирознома юборилди. Бундай ҳолларни республикамиздаги бошқа фабрикалар мисолида ҳам кўриш мумкин.

Эндиги икки оғиз сўз размерлар тўғрисида. Биз савдо ташкилотларида ва тикувчилик фабрикаларида бўлганимизда размер белгилашда ҳеч қачон янглишиш мумкин эмаслигини айтишди. Харидорлар кийим харид қилаётганларида асосан унинг размерига ва бўйига диққат қилишади-ю, лекин кенглигига эътибор беришмайди, дейишди. Ҳозирги кунда кийимларимиз уч хил кенгликда чиқмоқда: ўрта, катта ва кичик кенгликдаги кийимлар. Бизнингча ҳар бир тикувчилик фабрикаси ўз маҳсулотларининг харидоргир бўлиши учун, магазинларда туриб қолмаслиги учун жавобгардир. Шу сабабли корхоналар билан савдо ташкилотлари ўртасида узлуксиз алоқани йўлга қўйиш катта аҳамиятга эга. Савдо ходимлари билан тикувчилар ўртасида бордикелдини йўлга қўйиш, ўзаро ҳамкорлик қилиш лозим. Магазинларда кийим кечакларни танлаб харид қилишда ёрдам кўрсатувчи кишилар қўйилса, айни муддао бўлур эди. Вақти-вақти билан харидорлар иштирокида суҳбатлар, конференциялар ўтказиш лозим. Бу борада республика Енгил саноати министрлигидаги мутасадди ўртоқлар жонкуярлик ва фидокорлик кўрсатмоқлари керак.

Буюк рус ёзувчиси Антон Павлович Чехов айтганидек, инсонда ҳамма нарса — юзи ҳам, кийими ҳам, юриш-туриши ҳам гўзал бўлмоғи лозим. Айниқса, унинг кийими ҳар томонлама жозибали, хушрўй, хушбичим бўлмоғи даркор. Тикувчилик корхоналаримиз ана шу юксак талабларни ҳамиша инобатга олиб иш тутишлари керак. Ҳозир одамларнинг диди, талаби жуда ўсган. Улар йил фаслларининг ўзгаришига қараб мавсумий кийимлар киядиган бўлишган. Меҳнаткашларимиз яхши кийимлар истайдилар. Яхши кийиниб юришни хоҳлашади. Корхоналар эса ана шунга яраша гўзал кийимлар етказиб беришлари керак. Чунки кийим кишига ҳусндир.

Ҳ. ПУЛАТОВА,
Ўзбекистон стандартлар бошқармаси ходими.

М. САИДОВ,
Республика радиосининг махсус мухбири.

Ҳ. ҚОДИРОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»га ЖАВОБ БЕРАДИЛАР

«ОЛДИН ЎЗИНГГА БОҚ...»

«Жомбой районидаги 18-ўрта мактаб директори Х. Баратов мактабда содир бўлаётган камчилик-нуқсонлар ва у йўл қўяётган хатоларни рўй-рост очиб ташлаганлигим ва бу ҳақда газетада мақола чиқарганлигим учун мени мактабдан қувғин қилмоқда, устимдан турли туҳмат-бўҳтонлардан иборат фактлар тўқиш билан шуғулланаётир. «Сени қаматаман» деб таҳдид қилмоқда. Ҳурматли редакция, шу масалада менга ёрдам беришингизни илтимос қиламан. Салом билан, ўқитувчи С. Бердиев».

Бу масалага редакция аралашиб, юқоридаги мазмундаги хатни текшириш ҳамда чора кўриш учун Самарқанд область партия комитетига юборган эди.

— Текширишда хатдаги фактларнинг ҳаммаси тасдиқланди, — дейилади редакцияга юборилган жавоб хатида. — Текшириш натижалари Жомбой район партия комитети бюро йиғилишида кенг муҳокама қилинди ва жавобгар шахслар жазоланди. Жумладан мактаб мулкини ўзлаштиргани, ўқувчиларга ўрта маълумот гувоҳномаси беришдаги қонун-қоидаларни қўпол равишда бузганлиги ҳамда ўқитувчи С. Бердиевга нисбатан ғайри-қонуний иш тутганлиги учун КПСС аъзоси, мактаб директори Х. Баратовга ҳисоб карточкасига ёзиш шарти билан қаттиқ виговор берилди ва ўз вазифасидан четлаштирилди. Ҳозирги пайтда Х. Баратов устидан жиноий иш қўзғатилди.

Партия Устави талабларини бузганлиги, принципиал танқид билан ҳисоблашмаганлиги учун КПСС аъзоси, район халқ маорифи бўлимининг мудири А. Ҳакимовга жиддий огоҳлантириш шарти билан қаттиқ виговор берилди. Маориф ходимлари касаба союзи Жомбой район комитетининг раиси В. Мирбобоевга эса меҳнат қонуни талабларини бузганлиги учун виговор эълон қилинди. Мактаб директорининг жиноий ишлари ҳақида район партия комитетига тўлиқ маълумот бермаганлиги учун район прокуратураси терговчиси С Нормуродов огоҳлантирилди. Хат автори С. Бердиев эса ўқитувчилик вазифасига қайта тикланди.

● СОЦИАЛИСТИК МАМЛАКАТЛАР ЭКОНОМИКАСИ КЕНГ ТАРАҚҚИЙ ЭТМОҚДА.
● ЧЕТ ЭЛЛАРДА МАРКСИЗМ-ЛЕНИНИЗМ АСАРЛАРИГА ҚИЗИҚИШ КАТТА.
● ЁШ РЕСПУБЛИКАНИНГ КАТТА МУВАФФАҚИЯТЛАРИ.
● ЁҚИЛҒИ ТАНҚИСЛИГИ ТОБОРА КУЧАЙМОҚДА.
● ЯҚИН ШАРҚДА ИСРОИЛНИНГ БЕБОШЛИГИ ТУГАТИЛИШИ КЕРАК.
● ТАБИИЙ ОФАТЛАР КЕЛТИРГАН МОДДИЙ ЗАРАРЛАР.

ЯПОНИЯ. К. Маркс, Ф. Энгельс, В. И. Ленин асарлари виставкаси Токио аҳолиси орасида катта муваффақият қозонди. «Иванамихолл» залида очилган бу виставкада 1300 китоб, журнал ва брошюралар қўйилган. Бу виставка Япония китоб савдоси ҳамда нашриётлари фирмалари ҳамда Бутуниттифоқ чет эл савдоси бирлашмаси бўлган «Международная книга» ва «Дойчер бухэкспорт унд импорт» (ГДР) томонидан уюштирилган. Совет китоб савдоси ташкилотлари ҳар йили Японияга турли хилдаги 250 мингдан ортиқ китоб сотмоқда. Суратда: К. Маркс ва Ф. Энгельс асарларининг япон тилидаги нусҳалари.

Жапан-Пресс — ТАСС фотоси.

ЖАҲОН БЎЙЛАБ

САМАРАЛИ ҲАМКОРЛИК

КОЛОМБО, 14 декабрь. (ТАСС мухбири). Совет Иттифоқининг техникавий ёрдами билан Шри Ланка Республикасида қурилган ун комбинати ишга тушганига беш йил тўлди.

Коломбодаги бу комбинат мамлакатда бирдан-бир энг катта тегирмончилик корхонаси ҳисобланади. СССР ёрдами билан Шри Ланкада қурилган бошқа саноат объектлари, масалан металлургия ва шина заводлари каби бу комбинат ҳам республика экономикасида муҳим роль ўйнамоқда. Яқинда бу комбинатни анча кенгайтириш ишлари бошланади. Шундан сўнг комбинат мамлакатнинг унга бўлган жамики эҳтиёжининг қарийб тўртдан бир қисмини таъминлайдиган бўлиб қолади.

Давлат тегирмончилик корпорациясининг бош директори В. П. Сильва ТАСС мухбири билан суҳбатда бундай деди: «Бутун беш йил давомида комбинат давлат учун алмаштириладиган валютада бир неча миллион рупияни тежаб берди. СССРдан келтирилган энг замонавий ускуналар ўрнатилган бу комбинат деярли тўла равишда автоматлаштирилган корхонадир. Комбинатда СССРда ўқиб келган маҳаллий инженерлар ва техниклар совет мутахассислари билан бирга ишлаб турибди.

Корхона маъмурияти ишчилар учун зарур шароит яратиб бермоқда. Ишчилар учун ошхона, кутубхона, дам олиш хонаси очиб қўйилган. Комбинат муваффақиятли ишлаб турганлиги Советлар мамлакатининг бизга бераётган ёрдами самарали эканлигининг кўрсатувчи ёрқин далилдир».

ЮКСАК БАҲО

ДЕҲЛИ, 14 декабрь. (ТАСС). Биринчи Ҳиндистон — Совет савдо битимининг йигирма йиллигига бағишланиб, бугун Деҳлида ўтказилган митингда давлат савдо министри Д. П. Чатопадхайя нутқ сўзлаб, Ҳиндистоннинг социалистик лагерь мамлакатлари билан ташқи савдо алоқалари ривожланиб бораётганлигига юксак баҳо берди.

Бу битим, деди министр, Ҳиндистоннинг социализм мамлакатлари билан иқтисодий, сиёсий ва бошқа алоқаларини ривожлантиришда ҳақиқатан ҳам тарихий босқич бўлди.

Чатопадхайя СССР Ҳиндистон билан энг кўп савдо қилаётган мамлакатларнинг бири эканлигини айтиб, КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежневнинг яқинда қилган визити чоғида иккала мамлакатнинг иқтисодий ва савдо ҳамкорлигини янада ривожлантириш тўғрисида имзоланган битим катта аҳамиятга эга эканлигини, бу битимда ўзаро товар обороти ҳажмини 1980 йилга қадар икки баравар кўпайтириш кўзда тутилганлигини уқтириб ўтди.

Министр, бошқа социалистик мамлакатлар билан ҳам савдо алоқалари мана шундай муваффақиятли ривожлана беради, деб ишонч билдирди.

ТАНҚИСЛИК КУЧАЙМОҚДА

⊙ ВАШИНГТОН. АҚШ конгрессида энергетика танқислигининг Америка экономикаси аҳволига таъсири тўғрисидаги масала муҳокама қилина бошлади.

Конгресс вакиллар палатасининг аъзоси Г. Реусс АҚШда энергетика ресурсларининг жиддий суратда етишмаётганлиги «1974 йилда иқтисодий тушкунлик келтириб чиқариши мумкин», деди.

Президент ҳузуридаги иқтисодий кенгаш раиси Г. Стейн мажлисда сўзга чиқиб, энергетика танқислиги ноқулай иқтисодий оқибатлар келтириб чиқариши, шу жумладан ишсизларни кўпайтириб юбориши мумкин, деб эътироф қилди. Энергия етишмаётганлиги нарх-навога жуда таъсир кўрсатди, кейинчалик бундан ҳам кўпроқ таъсир кўрсатади, деди у.

⊙ ОСЛО. Норвегияда автомашиналардан шанба куни соат 3 дан душанба куни эрталабгача фойдаланиш тақиқланди. Маъмурларнинг шу фармойишини бузган кишиларга жарима солинади, ёки уч йилгача қамаб қўйилади.

Мамлакатда истеъмолчиларга нефть маҳсулотлари бериш 20-25 процент қисқартирилди.

⊙ БОНН. Энергетика танқислиги муносабати билан кейинги ойда мамлакат ичкарисида ва чет элларда Ғарбий Германия саноати ишлаб чиқарувчи автомобилларни сотиш жуда камайиб кетди. «Вельт эм зонтаг» газетасининг маълумотларига кўра, ГФРда сотилмаган автомашиналар ҳозир 350 мингтага етди. Автомобиль концернларининг эгалари ўз корхоналарида қисқартирилган сменалар деб аталган сменаларни жорий қилмоқдалар. Бу гап амалда қисман ишсизлик кўпайишини билдиради. (ТАСС).

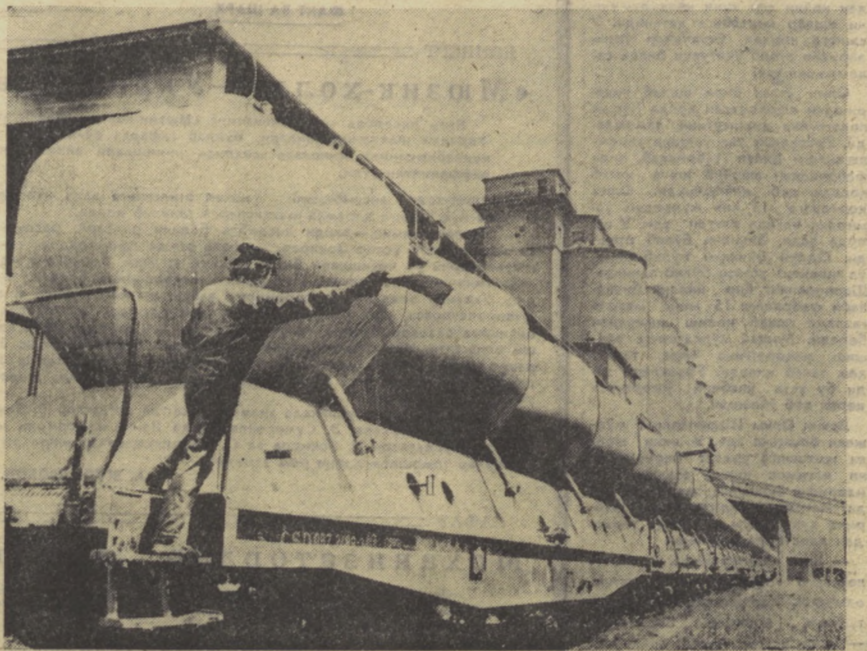

Чехословакия. Банска-Бистрица заводидан ҳар куни кўплаб цемент жўнатилиб турилади. ЧССРда қурилиш миқёсининг кенгайиб бораётганлиги бу қимматли маҳсулотга бўлган талабни оширмоқда. Ҳозир мамлакатда ана шундай цемент заводларининг янгиларини қуриш ва мавжуд корхоналарнинг ишлаб чиқариш қувватини ошириш тадбирлари белгиланмоқда.

ЧТК—ТАСС фотоси.

АҲВОЛ ЖИДДИЙ

ЛОНДОН, 14 декабрь. (ТАСС). Англия бош министри Э. Хит радио ва телевидение орқали халққа қилган мурожаатида мамлакатнинг иқтисодий аҳволи жуда жиддий эканлигини айтди.

Бош министр электр энергияни тежаш бўйича ҳукумат эълон қилган фавқулодда чораларни бирма-бир айтиб бериб, бу йил инглизлар Рождество байрамини анча оғир шароитда кутиб оладилар. Уруш тугаганидан бери ҳеч қачон шунчалик оғир шароит бўлмаган эди, деди.

ТУНИСДА ТАБИИЙ ОФАТ

ТУНИС, 14 декабрь. (ТАСС). Бутун Тунис территориясида узлуксиз ёғаётган қаттиқ жала натижасида мамлакатга катта зарар етказилди. Минглаб уйлар бузилди, тош йўлларни сув босди, шаҳарлар ўртасида телеграф ва телефон алоқаси узилиб қолди. Баъзи районларда сув уч метрга кўтарилди. Тунис маъмурлари табиий офатга қарши курашиш ва сел босган районларнинг аҳолисига ёрдам бериш учун солдатларни ва полиция бўлинмаларини юбордилар.

ТОШҚИН ОҚИБАТЛАРИ

Колумбиянинг Нейва шаҳрида сув тошқини натижасида юзлаб уйлар бузилиб, бир неча минг киши бошпанасиз қолди. Бир кеча-кундуз давом этган қаттиқ тропик жала натижасида шаҳарнинг бир қанча районларини сув босиб, турмуш изидан чиқди.

Кейинги бир неча ойдан бери давом этаётган қаттиқ ёғингарчилик ва шу туфайли бошланган сув тошқини Колумбиянинг экономикасига катта зарар етказди. Экинзорларни, кафе майдонларини сув босиб кетди, минглаб оилалар уй-жойсиз қолди. Расмий маълумотларга қараганда, табиий офатдан 600 минг киши зарар кўрди. Мамлакатга 5 миллиард песо миқдорида зарар етди.

(ТАСС).

КИССИНЖЕРНИНГ АЙТГАНЛАРИ

ЛОНДОН, 14 декабрь. (ТАСС). АҚШ давлат секретари Г. Киссинжер Лондондаги «зиёратчилар жамияти»да нутқ сўзлади. Унинг нутқи АҚШнинг Ғарбий Европа мамлакатлари билан ўзаро муносабатлари проблемаларига бағишланди.

Ҳозирги вақтда, деди Г. Киссинжер, АҚШ ва Ғарбий Европа ҳаммага маълум қийинчиликлар даврини бошларидан кечирмоқда. Европа мамлакатлари бирлашишга яна уринмоқдалар ва ораларига нифоқ солиб турган эски проблемаларга дуч келмоқдалар. Американинг ядровий монополияси ўрнини ядровий тенглик эгаллади, бу эса бутунлай янги проблемаларни туғдирди.

Кескинликни юмшатиш жуда ҳам зарур. Ядровий ҳалокат хавфи остида турган жаҳонда, деди у, кескинликни юмшатишга интилишдан бошқа оқилона илож йўқ. Ғарбдаги бутунлай ўзгарган психологик вазият мавжуд бўлиб турган шароитда мана шундай тарихий ўзгаришлар рўй берди. Ҳозир, деди Г. Киссинжер, Атлантиканинг ҳар иккала томонида кўпчилик Атлантика иттифоқи тузишга олиб келган хавфни сезмайдиган бўлиб қолди.

Шу муносабат билан Г. Киссинжер, Атлантика ҳамжамиятининг аста-секин қўпорилиши реал хавф бўлиб турибди, деди. Европа ҳамжамиятининг сиёсий соҳада яқинда қилган баъзи ҳаракатлари бизни ташвишга солиб қўйди. Агар мен бу ташвишни яширишга интилсам, ҳақиқатни яшириш бўлур эди, деди сўнгра Г. Киссинжер. Шу билан бирга у, «бирликни эмас, балки нифоқни кўпроқ уқтириб кўрсатишга интилиш» борлигини кўрсатиб ўтди. Европа, деди Г. Киссинжер, бирлик йўлида олға томон катта қадамлар қўйди. АҚШ буни қўллаб-қувватлайди, лекин, бу жараён АҚШ учун ҳаётий муҳим аҳамиятга эга бўлган анъанавий алоқаларга таъсир қилаётганлигини аниқ сезиб турибди.

Г. Киссинжер Европа мамлакатларини НАТОни мустаҳкамлашга даъват этди ва Қўшма Штатлар апрелда таклиф қилинган «Атлантика хартияси» ғояларини қабул қилдиришга ҳаракат қилади, деди. Г. Киссинжер Яқин Шарқдаги аҳволга тўхталиб, «Яқин Шарқдаги аҳволнинг мустаҳкам бартараф қилинишига ёрдамлашмоқ учун Қўшма Штатлар урушга қадар мумкин бўлган ҳамма чораларни кўрмади», деб эътироф қилди. Шу билан бир вақтда у АҚШнинг бу райондаги сиёсатини оқлашга ва жумладан Исроилга Америка қуроли кўп миқдорда етказиб берилганлигини оқлашга уриниб кўрди. Маълумки, Америка қурол етказиб бераётганлиги Исроилни босиб олинган араб территорияларидан ўз қўшинларини олиб чиқиб кетишдан зўр бериб бош тортишга рағбатлантирмоқда.

Г. Киссинжер энергетика қаҳатчилигига тўхталиб айтдики, бу қаҳатчилик араб—Исроил урушининг натижасидагина келиб чиққани йўқ, Яқин Шарқдаги уруш сурункали танглигини кескинлаштиришга олиб келди, холос. АҚШ давлат секретари, бу танғликни бартараф қилишда «ҳамкорликни таъминлаш» мақсадида Ғарбий Европа, Шимолий Америка мамлакатлари ва Япония «энергетика проблемалари билан шуғулланувчи ҳаракатчан группа» тузсинлар, деб таклиф қилди.

РЕПАТРИАЦИЯ ДАВОМ ЭТМОҚДА

КАРОЧИ, 15 декабрь. (ТАСС). Покистондан Бангладешга репатриация қилинаётган бир мингдан ортиқ граждан тушган совет «Брянск» кемаси бу ердан Бангладешнинг денгиз порти Читагонгга жўнаб кетди. Совет ҳукумати репатриация тўғрисида Деҳлида имзоланган битимни тезроқ амалга оширишга кўмаклашиш мақсадида шу кемани ажратган эди. «Брянск» кемаси бундан бир неча кун олдин Читагонгдан Карочига репатриация қилинган 1145 кишини олиб келган эди.

АМЕРИКА СЕНАТИДА

ВАШИНГТОН, 14 декабрь. ТАСС мухбири Н. Пахомов хабар беради: Пентагоннинг юқори мартабали вакиллари мудофаа министрининг ўринбосари У. Клемантс ва штаб бошлиқлари комитетининг раиси адмирал Т. Мурер сенат ташқи ишлар комиссияси минбарида сўзга чиқиб, Исроилга «фавқулодда» ҳарбий ёрдам кўрсатишга 2,2 миллиард доллар пул ажратиш тўғрисида АҚШ ҳукуматининг илтимосини тўла равишда қондиришни талаб қилишди.

Шу билан бирга бу масалани комиссияда муҳокама қилишнинг биринчи куни ҳукуматни Тель-Авивни ҳеч сўзсиз қувватлашдан воз кечишга даъват қилаётган ақли расо арбоблар АҚШ конгрессида кўпайиб бораётганлиги кўрсатди. Сенат ташқи ишлар комиссиясининг раиси У. Фулбрайт ўзининг сўзида, Яқин Шарқдаги аҳволни узоқ муддатли бартараф қилишга «ҳарбий воситалар билан эришиб бўлмайди», деди. Женевада сулҳ конференцияси ўтказилмоқчи бўлиб турганлиги сабабли, деди У. Фулбрайт, аҳволни мустаҳкам бартараф қилишга эришиш имконияти ҳозир анча яхшиланди. «Можарода қатнашаётган мамлакатлар билан ҳам ҳамкорлик қилиб, албатта, Совет Иттифоқи билан ҳамкорлик қилиб, Яқин Шарқдаги аҳволни ҳамма учун одилона равишда бартараф қилишга эришиш мумкин», деди сенатор. Бундай бартараф қилиш деди у, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Хавфсизлик Кенгашининг 1967 йил 22 ноябрдаги резолюциясига асосланиши лозим.

Вашингтон Исроилга ҳар томонлама ҳарбий мадад берсин, деб илгари талаб қилиб келган бир қанча сенаторларнинг кайфиятига энергетика қаҳатчилиги ўз таъсирини ўтказди. Қўшма Штатлар Тель-Авивни қувватлаётганлигига қарши норозилик тариқасида араб мамлакатлари АҚШга нефть етказиб беришни тўхтатиб қўйганликлари натижасида энергетика қаҳатчилиги янада кучайиб кетди. Яқинда Яқин Шарқ мамлакатларига бориб келган сенатор Ж. Макклюр комиссия мажлисида сўзга чиқиб, АҚШ «энергия етишмовчилиги ўсиб бораётганлигини» ҳисобга олиши лозим ва шу сабабли Исроилнинг ҳарбий иштаҳасини қондиришдан кўра, «ўз халқининг фаровонлиги тўғрисида кўпроқ ғамхўрлик қилиши» лозим, деди. Араб мамлакатлари, деди сенатор, Исроил давлатини танишга тайёр эканликларини айтдилар ва фақат бир нарсани, у ҳам бўлса 1967 йилги уруш вақтида оккупация қилинган территориялардан Исроилнинг чиқиб кетишини талаб қилмоқдалар. Бу, талабни бажариш, деди сенатор Макклюр, — Яқин Шарқда «одилона ва мустаҳкам тинчликка» эришишга ёрдам беради.

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти биринчи комитетининг тавсияси

НЬЮ-ЙОРК, 14 декабрь. (ТАСС). Биринчи комитет (сиёсий масалалар ва хавфсизлик масалалари билан шуғулланувчи комитет) энг актуал халқаро масалаларнинг бирига доир қарор қабул қилиш билан Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг ушбу сессиясидаги ишларини ниҳоясига етказди. Комитет қуролсизланишга бағишланган жаҳон конференцияси тўғрисидаги резолюция лойиҳасини тасдиқлашни Бош Ассамблеяга якдиллик билан таклиф қилди.

Резолюция лойиҳасида қуролсизланишга бағишланган жаҳон конференциясини чақириш тўғрисида ҳукуматлар томонидан баён қилинган нуқтаи назарлар ва мулоҳазаларнинг ҳаммасини ва шу билан алоқадор проблемаларни ўрганиб чиқиш мақсадида махсус комитет тузиш кўзда тутилди. Резолюция лойиҳасида жаҳоннинг барча халқлари қуролсизланишга доир музокараларнинг муваффақиятли бўлишидан манфаатдор эканлиги қайд қилинди ва барча давлатлар қуролсизланиш ва айниқса ядровий қуролсизланиш соҳасида қилаётган ҳаракатларини давом эттиришлари зарурлиги кўрсатиб ўтилди.

БАНГЛАДЕШ:

МУСТАҚИЛЛИК ЙЎЛИДАН

Бундан икки йил аввал — 1971 йил 16 декабрда Даккада биринчи марта Бангладешнинг қизил-яшил байроғи кўтарилди. Бу мамлакатнинг мард халқи миллий мустақиллик учун олиб борилган оғир қонли курашда тўла ғалабаға эришди. Бенгал ватанпарварларидан юз минглаб кишиларнинг ёстиғини қуритган тўққиз ойлик оғир курашлар натижасида Бангладеш халқ манфаатларига зид бўлган ҳарбий диктатура устидан ғалаба қозонди. Жаҳоннинг сиёсий харитасида янги суверен давлат — Бангладеш Халқ Республикаси пайдо бўлди.

Ёш республика ҳукумати жуда кўп социал-иқтисодий қийинчиликларга дуч келди. Бу қийинчиликларни сира кечиктирмай бартараф қилиш керак эди. Ҳарбий диктатура режими Бангладеш халқига вайрон бўлган заводлар ва фабрикаларни, транспортни, очликни, юқумли касалликлар ва ишсизликни, саводсизлик ва нодонликни, қуйдирилган юз минглаб уйларни ва ҳамма нарсадан маҳрум этилган минглаб кишиларни, иқтисодий харобаликни мерос қилиб қолдирди.

Мустақил ривожланишнинг икки йили мобайнида Бангладеш эришган муваффақиятлар мана шундай манзара олдида айниқса салмоқли бўлиб кўринади. Саноат министри С. Н. Ислом айтганидек, ҳозирги молия йилининг охиригача (1974 йилнинг июнигача) ишлаб чиқаришни урушдан олдинги даражага етказмоқ учун қулай истиқболлар мавжуд. Фабрикалар ва заводлар тикланди ва муваффақиятли ишлаб турибди. Темир йўл транспортида поездлар қатнови йўлга қўйилди. Уй-жой қурилишига, халқ маорифига ва соғлиқни сақлашга ҳукумат анча маблағлар бериб турибди.

Жут саноати катта муваффақиятларга эришди. Мамлакатнинг миллий бойлиги бўлган жут чет мамлакатлардан олинадиган валютанинг анчагина қисмини беради. 1972 йилдаёқ жут ва жут маҳсулотларини четга чиқариб сотиш урушдан олдинги энг юксак даражадан ҳам ошиб кетди. Мамлакатдаги 75 миллион аҳолининг 80 процентдан кўпроғи қишлоқ хўжалиги билан шуғулланади. Қишлоқ хўжалиги муваффақиятли тиклаб олинди ва ривожлантирилмоқда. Бангладешда бу йилги қишлоқ хўжалик мавсумида 53 миллион фунт чой барги тўпланди. Бу эса ўтган мавсумда тўпланган чой ҳосилидан икки баравар кўпдир.

Яқинда мамлакатни ривожлантиришнинг 1974—1979 йилларга мўлжалланган биринчи беш йиллик плани эълон қилинди. План комиссиясининг докладида айтилишига қараганда, мамлакат экономикаси Бангладешда социализм қуриш мақсадини кўзлаб ривожлантирила беради. Планда миллий даромадни анча ўстириш, яъни ҳар йили 5,5 процентгача кўпайтириш кўзда тутилади. 44.50 миллион така капитал маблағ сарфлаш мўлжаллаб қўйилди. Бу маблағнинг 89 проценти давлат секторини ривожлантиришга сарфланади. Мутахассисларнинг айтишига қараганда, ёш республиканинг иқтисодий мустақиллигини мустаҳкамлаш йўлида қўйиладиган катта қадам бўлган биринчи беш йиллик планни муваффақиятли бажариш учун Бангладешда бутун шарт-шароит мавжуд.

Мана шу икки йил ичида Бангладешда муҳим сиёсий силжишлар рўй берди, бу силжишлар мамлакатдаги вазиятни соғламлаштиришни таъминлади. Халқ бирлиги фронти тузилганлиги катта воқеа бўлди. Халқ бирлиги фронтига ҳукмрон Халқ Иттифоқи партияси, Коммунистик партия ва миллий халқ партияси аъзо бўлиб кирди. Халқ бирлиги фронти иқтисодий қийинчиликларни бартараф қилмоқ учун, ўтмишнинг оғир меросини тугатмоқ, қонунчилик ва тартибни мустаҳкамламоқ, порахўрликни тугатмоқ, ўта сўл ва диний-жамоавий гуруҳларга кескин зарба бермоқ учун меҳнаткашларни жипслаштиришни ўз олдига асосий вазифа қилиб қўйди, чунки бу гуруҳлар давлат мустақиллигига ва суверенитетига путур етказишга уринмоқдалар.

Миллий озодлик кураши ғалаба қилгандан кейин бир йил ўтгач парламент мамлакат конституциясини қабул қилди. Шу конституцияда республика тинчлик, халқлар ўртасида дўстлик ва ҳамкорлик принципларига қатъий содиқ эканлиги, империализмга, мустамлакачиликка ва ирқчиликка қарши курашаётган халқларни тўла равишда қувватлашга тайёр эканлиги уқтириб ўтилди. Бангладеш шу олижаноб идеалларга содиқлиги билан халқаро миқёсда кенг обрў қозонди. Жаҳондаги давлатларнинг 10 дан кўпроғи ёш республика билан дипломатик муносабатлар боғлади. Бангладеш Халқ Республикаси бир қанча халқаро ташкилотларга аъзо қилиб олинди.

Бангладеш ҳукумати Жанубий Осиёдаги аҳволни нормаллаштириш учун, низоли проблемаларни одилона ҳал этиш ва шу районда яқинда бўлиб ўтган қуролли можаро оқибатларини бартараф қилиш учун муттасил курашиб келмоқда.

Бангладеш мустақил давлат бўлиб яшаётган биринчи кунлардан бошлаб у билан Совет Иттифоқи ўртасида самимий дўстлик ва ҳамкорлик муносабатлари ўрнатилди. Уларнинг ҳозирги замоннинг асосий проблемаларига нисбатан нуқтаи назарлари кенг равишда бир-бирига мос бўлиб тушаётганлиги мана шундай дўстлик ва ҳамкорлик муносабатлари ўрнатилишига негиз бўлди. Бангладеш халқининг тақдири ҳал қилинаётган, мустақиллик учун олиб борилган оғир ва қонли курашнинг натижаси белгиланаётган энг масъулиятли, жуда қийин бир пайтда Совет Иттифоқи Бангладешни қўллаб-қувватлаб турди. Бангладеш бош министри Мужибур Раҳмон ҳамда унинг бошқа давлат ва сиёсий арбоблари бунга юксак баҳо бердилар. Миллион-миллион бангладешликлар бу беғараз ёрдамни чуқур миннатдорчилик билан ҳамиша эсга оладилар. Мамлакат иқтисодий қурилиш масалаларини ҳал этаётган ҳозирги пайтда Совет Иттифоқи Бангладешнинг миллий экономика пойдеворини қуришига, урушдан кейин вайронгарчилик қийинчиликларини бартараф қилишига кўмаклашмоқда.

Қисқа муддат ичида совет қутқарувчи экспедицияси мамлакатнинг энг катта денгиз порти бўлган Читтагонгни миналардан ва сувга ботирилган кемалардан тозалаб берди. Бангладешнинг ташқи дунё билан алоқа қилишида бу порт катта роль ўйнамоқда.

Дакка шаҳрининг чеккасида совет мутахассислари иштироки билан қуриб берилган қисқа тўлқинли кучли радио станцияни республика президенти А. С. Чоудри Совет Иттифоқи ва Бангладеш халқлари ўртасидаги дўстликнинг тимсоли эканлигини айтди. Фойдали қазилмаларни қидириб топишда, бир қанча саноат объектларини қуришда Совет Иттифоқи Бангладешга ёрдам бериб турибди. Совет ҳукумати томонидан Бангладешга тухфа қилинган ўнта траулерда совет балиқчилари балиқ овлашдаги ўз тажрибаларини бангладешликларга ўргатмоқдалар. Совет Иттифоқи бераётган дўстона ёрдам Бангладеш экономикасини ривожлантиришнинг муҳим омили эканлигини Даккадаги газеталар неча марталаб қайд қилдилар.

Совет кишилари Бангладешнинг миллий байрами кунида бизга дўст бўлган шу мамлакат халқига бахт-саодат ва равнақ, янги турмуш қуришда катта муваффақият тилайдилар.

С. БУЛАНЦЕВ.
(ТАСС).

МОСКВАДАН ХАТ

АТОМ МЎЪЖИЗАЛАРИ

Шу кунларда СССР Халқ Хўжалиги Ютуқлари кўргазмасининг «Атом энергияси» павильони томошабинлар билан гавжум. Бу ердаги 12,5 тонналик кўмир билан ёнма-ён турган 4,3 граммлик уран томошабинлар диққатини ўзига тортади. Бу қиёсий кўриниш, албатта. Тирноқдай уран 100.000 киловатт-соат электр энергия берар экан. Томошабинларни ҳаяжонлантираётгани ҳам ана шу ўзига хос мўъжиза. Дунёда биринчи бўлиб атом энергиясини тинчлик мақсадларида ишлатаётган бизнинг мамлакатимиз бу борада катта обрў қозонмоқда.

Томошабинлар Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, атоқли совет олими И. В. Курчатовнинг қуйидаги сўзларидан ҳаяжонланмоқдалар: «Мен Россияда туғилиб, ўз ҳаётимни Советлар Ватани атом фанига бағишлаганим билан фахрланаман. Фанимиз ютуқлари инсон бахти ва фаровонлигига хизмат этаётганидан мамнунман».

Томошабинлар яна атом энергиясининг саноатдаги кароматлари, радио изотоплари, радиотехникаси, қишлоқ хўжалиги ва медицинадаги хизматлари ҳақида ҳикоя қилувчи стендлар билан танишадилар.

Изотоплардан қишлоқ хўжалигида қандай фойдаланилаётганлиги акс эттирилган павильонда радиоизотоп буюмлари ва турли хил мосламалар намойиш қилинаётир. Жисмларнинг қалинлиги, зичлиги, намлигини ўлчайдиган асбоблар, газ ва суюқликларни анализ қилувчи буюмлар, гамма-дефектоскоплар, статик электрларни ажратувчи атом асбоблари томошабинларда катта таассурот қолдираётир.

Бу бўлимнинг катта қисми Ўзбекистон ССРга ажратилган. Республикада ишлаб чиқарилган радиоизотоплар зичлигини ўлчагич кўмир, нефть ва химия саноатида қандай хизмат қилиши акс эттирилган. Ер катламининг устки қисмини ва мелиоратив илмий-тадқиқот ишларини, геологик текширишларни олиб боришда ишлатиладиган ўлчов асбоби ҳам томошабинлар диққатида. Бу ерда радиоизотоплар ва шу сингари бошқа «Узпромэнерго» саноат корхоналари ишлаб чиқарган асбоблар ва мосламалар намойиш қилинаётир.

С. МИРОНОВ.

КИТОБЛАР ВА РАСМЛАР

Қорақалпоғистон пойтахтидаги республика кутубхонасида очилган виставкага китоблар, фотосуратлар, расмлар қўйилган. Ўзбекистон Компартияси ва Ўзбекистон ССРнинг 50 йиллигига бағишланган виставка ёш Совет ҳокимиятининг Ўзбекистондаги дастлабки қадамлари тўғрисида, социалистик қурилиш ҳақида, Совет ҳокимияти йилларида Ўзбекистонда юз берган иқтисодий ўзгаришлар тўғрисида ҳикоя қилади. Виставка экспонатлари маданиятнинг равнақи тўғрисида ҳам ҳикоя қилади.

Виставка стендлари олдида Улуғ Ватан уруши ветеранлари билан, Амударё соҳилларида Совет ҳокимиятини ўрнатишда иштирок этган кишилар билан китобхонларнинг учрашувлари бўлади.

(ЎзТАГ).

САМАРҚАНД МЕҲМОНЛАРИ

РСФСР халқ артисти, СССР Большой театрининг солисти Михаил Кисилев Самарқанд опера ва балет театри саҳнасида Вердининг «Травиата» операсидаги Жермон ролини ижро этди. У «Риголетто» спектаклида ҳам қатнашади.

Таниқли актёрлар театр саҳнасида ўз маҳоратларини тез-тез намойиш қилмоқдалар. Бу йилги мавсумда Москва, Ленинград, Киев, Тошкент ва мамлакатимиздаги бошқа шаҳарларнинг опера театрлари солистлари гастролга таклиф этилган.

(ЎзТАГ).

Тошкентдаги 3-тикувчилик фабрикасининг ишчиси Жанон Зоҳидова фабрикада 6 йилдан бери ишлаб, меҳнатда яхши самараларни қўлга киритмоқда. Илғор тикувчи шу кунларда 1974 йил ҳисобига ишламоқда. Суратда: Ж. Зоҳидова.

А. Тўраев фотоси.

ОЛИМ ШАРИПОВНИНГ ИККИ КАСБИ

Қарши тикувчилик фабрикасининг ишчиси Олим Шарипов ишдан кейин ҳар куни кечқурун ишчи ёшлар мактабига қатнайди. У синфга киради, ўқувчилар ўринларидан туриб ўқитувчи билан саломлашишади.

Олим ўтган йили ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда Қарши педагогика институтини тамомлади. Ўртоқлари уни ўқишни тамомлаганлиги билан табриклаб, энди фабрикадан ажойиб ишчи кетиб қолади, деб қайғуришди. Олим корхонага 13 йил муқаддам ўсмирлик чоғида келган эди. У шу ерда ўсди, бичиқчи бўлиб етишди. Оддий бичиқчи бўлиб эмас, ўз ишининг устаси бўлиб танилди. Шариповнинг бир йиллик бичиқлари фабрикага 15 минг метрча газлама тежаб қолиш имконини беради. Бундай кўрсаткичга эришиш маҳоратгина эмас, талант ҳам талаб қилади. Ўртоқлари энди бу уста касбини ўзгартирса керак деб ўйлашди.

Лекин Олим Шариповнинг мўлжали бошқача эди. У икки жойда ишлашига рухсат беришларини илтимос қилиб шаҳар халқ маорифи бўлимига мурожаат этди. Илтимоси қондирилгач, фабрика ҳузуридаги мактабда тарихдан дарс бера бошлади.

— Янги ўқитувчимизга машғулотларга тайёрланишга улгира олмадим, деёлмайсан,— дейди тўқувчи Муяссар Раҳмонова. —Чунки у ҳам ишдан сўнг ўқитувчилик қилади. Лекин дарсни шунчалик яхши тушунтирадики, пухта тайёргарлик кўришга қанча меҳнат сарфлаганини сезиб турамиз. Биз унинг ўтган дарсини яхши тушунамиз. Моҳир ишчи бўлиш яхши, моҳир ўқувчи бўлиш ҳам яхши. Лекин ҳам ишчи, ҳам ўқитувчи бўлиш ҳамманинг қўлидан келавермайди.

(ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН АХБОРОТ

ФАКТ ВА ШАРҲ

КОНЦЕРТ

«Мюзик-холл» — Украинада

Янги ансамбль — Тошкентнинг «Мюзик-холл» коллективи Украина шаҳар-қишлоқлари бўйлаб сафарда бўлди. Санъаткорларимизнинг Николаев шаҳрида чиқишлари айниқса муваффақиятли ўтди.

«Мюзик-холл» ансамблининг ташкил этилганига ҳали кўп вақт бўлгани йўқ. Шунга қарамай мухлисларга танилиб қолди.

— Коллективимиз,—дейди ансамбль бадиий раҳбари, республика халқ артисти Ботир Зокиров, — июль ойида ленинградлик санъатсеварларни ўз чиқишлари билан хушнуд этганди. Ҳозиргача мамлакатимизнинг Кисловодск, Пятигорск шаҳарларида бўлдик. Қардош Украина элида ўз сафаримизни давом эттирмоқдамиз. Киев, Днепропетровск, Днепродзержинскда металлурглар, машинасозлар олқишига сазовор бўлдик. Чиқишларимизни ҳамма ерда илиқ қарши олишяпти. Йўл-йўлакай репертуаримиз ҳам бойиб боряпти. Учрашувлардан бирида украин бастакорларидан Степан Сабадаш билан Эдуард Ханок янги ёзилган асарларини ансамблимиз ижроси учун тақдим этишди.

Концертларда республикада хизмат кўрсатган артистлар Л. Зокирова, З. Раҳматуллаев, Э. Сумароков ҳамда Ленин комсомоли мукофоти лауреатлари Н. Зокиров ва О. Камолхўжаевлар ижро этган номерлар томошабинларни ром этмоқда.

А. ЯГУПОЛЬСКИЙ.

САФАР

Механизаторлар поезди

«Зангори кема» пўлат этакларидан дур тўккан бир группа қорақалпоғистонлик пахтакорлар Ватанимиз шаҳарлари бўйлаб сафарда бўлдилар.

Дала миришкорлари ва механизаторларидан иборат саёҳатчилар поезди 18 кун мобайнида мамлакатимизнинг олти шаҳрида бўлди. Қулай ва шинам вагонлардан тузилган «Механизаторлар поезди» Урганч—Тошкент — Ульяновск — Қозон — Ленинград — Оренбург шаҳарлари орқали яна Хўжайлига қайтди. Саёҳатсеварлар доҳиймиз В. И. Ленин қадамжолари, тарихий ва диққатга сазовор ерларда бўлишди. Ульяновскдаги Ленин марказий музейи, инқилоб шаҳри—Ленинград механизаторларда, айниқса, яхши таассурот қолдирди. Туристик поездда сафар қилганлар орасида Крупская номли колхознинг илғор механик-ҳайдовчиси Йўлдош Самандаров, Ленин орденли Максим Горький номли совхоз ишчиси Ўтамурод Абдуллаев, Ленин номли колхознинг механизатори Ялғош Халиллаев ва бошқалар бор эди.

Т. СУЛТОНОВ.

ЯНГИ МАҲСУЛОТ

Парҳез ширинлик

Тошкентдаги «Ўртоқ» қандолатчилик фабрикасида ширинликлардан парҳез кишилар учун янги хил конфетлар ишлаб чиқариш ўзлаштирилди.

«Ўртоқ» фабрикасида бугунги кунда 60 хилдан кўпроқ кўринишдаги ширинликлар ишлаб чиқарилмоқда. «Шамчироқ», «Шарқ», «Ўзбекистон» каби конфетлар, айниқса, кўпчиликка ёқиб қолган. Яқинда «Оқ олтин» шоколад конфетига нафис ва кўркам безаги ҳамда ихчам қадоқланганлиги учун давлат Сифат белгиси берилди. Яқинда корхонада ишлаб чиқаришга қўйилган ширинлик парҳездаги кишилар учун мўлжалланган Ёнғоқли парҳез ширинлик узунчоқ ва думалоқ кўринишли қилиб чиқариляпти. Мутахассислар конфетга қўшиладиган шакар ўрнига ксилитдан фойдаланишни тавсия қилишди. Бу модда конфетнинг ширин таъмини сақлаган ҳолда саломатликка зиён етказмас экан.

В. ВОЛОШИН.

ОБОДОНЧИЛИК

Йўл ва кўприк

Андижон — Шаҳрихон магистрал йўли қурилишининг ниҳоясига етказилиши катта мустаҳкам кўприклар барпо этишни тақозо этмоқда.

Шаҳардаги эгри-бугри кўчаларни оммавий равишда тартибга солиш бошланди. Қисқа муддатда, Андижон—Асака йўли тўғриланиб намунали ҳолга келтирилди. Шаҳрихонгача олиб борувчи катта йўл қурилиши ҳам тугалланиб, транспорт қатнови яхшиланди. Йўлларнинг равон ва тўғри бўлиши транспорт ҳаракатида эски кўприкларни торлик қилиб қолаётганини кўрсатди. Шунинг учун ҳам Асака ташламасида темир-бетон кўприк қурилди. Бу билан Ленин районидаги «Победа», «Ўзбекистон» колхозлари ўртасида транспорт қатнови яхшиланди. Ишларни амалга ошираётган 467-кўприк қурилиш поезди коллективи шунингдек, Шаҳрихонсойнинг Ленин районидаги К. Маркс номли, Москва районидаги «Ленинизм» колхозлари территорияларидан ўтган ерига ҳам темир-бетон кўприклар солди.

А. ҚУРОНБОЕВ.

БУНИСИ ҚИЗИҚ

Ой ва зилзила

Кексаларни ойга қараб: «осойишта чиқибди, ҳаво очиқ келади ёки камони ерга қадалган, ёғингарчилик бўлади» деган гаплари илмий-тадқиқотчилар ва фан кузатувларига ҳам бирмунча мос келяпти.

Оқшомда кўкка янги ой кўтарилганда унга қараб об-ҳавонинг қандай келишини бир ҳафта бурун айтиб бўладими? Кўпни кўрган кексаларимиз бу саволга бўлмасам-чи дейишлари турган гап. Уларнинг фикрича, ой ўроғи юқорига қараган бўлса, кунлар қуёшли келади. Аксинча бўлса ҳавога булут чиқиши мумкин экан. Хўш, бу масалага ҳозирги замон фани ва олимлар қандай қарайди?

— Ой билан боғлиқ эскича удум ва одатлар йиллар давомида кўп марта текширилган ва тажрибадан ўтказилгани учун ҳам ҳозирги замон фан ютуқларига назарий бўлмаса ҳам амалий жиҳатдан яқин туради, — дейди ленинградлик олим, география фанлари доктори А. В. Шнитников.—Ой жаҳон океан сувларининг ўз сатҳидан кўтарилиб, тушишига сабаб бўлаётгани эндиликда аён нарса. Улкан ер йўлдоши — ой дунёнинг ҳамма ерида об-ҳавонинг ўзгариб туришига ҳам таъсир кўрсатаркан. Ой тортиш кучи океан ва атмосферада «ички тўлқинлар» деб аталувчи ҳаракатни вужудга келтиради. Бу ҳаракат иссиқ ва совуқ оқим, шўр ва чучук сувларнинг ўзаро таъсири остида майдонга келади. Натижада жала ёмғирлар, довуллар, шамол билан қор ёғиши, қолаверса, қутблардаги музликларнинг қисман эришига олиб келади. Ер юзи ҳамда қатламидаги турли ўзгаришлар зилзилани вужудга келтиради.

Олимнинг аниқлашича, ҳар 1850 йил ичида бир марта планетамизда об-ҳаво бетинч келаркан. Ернинг кўпгина жойларида ё совуқ, ё иссиқ ҳукмронлик қилиши бир неча йилга чўзилади. Оқибатда баъзи музликлар йўқ бўлиши, янгиси вужудга келиши мумкин экан.

Р. СОБИТОВ,
Ленинград.

ЙИЛЛАР ВА ОДАМЛАР

БУХОРО МАФТУНИ

Очил ака азим Бухоро кўчалари ва хиёбонларида сайр этиб юришни севади. Шаҳарнинг ҳар бир ҳовлисини, бир вақтлар тиконларгина ўсган жойларда қад кўтарган кенг ва равон кўчаларини, бир-бири билан чирой талашиб турган кўп қаватли биноларини кўриб, улар билан саломлашгандек бўлади. Бирор янгилик кўрса, ёш боладек хурсанд бўлиб кетади.

Айниқса, бутун оламга машҳур тарихий ёдгорликлар олдида узоқ тўхтаб қолади, уларнинг тиниқ осмон каби мовий гумбазлари, уста зардўзларнинг моҳир қўллари билан тўқилган сўзаналарни эслатувчи турли-туман нақшларига мафтун бўлиб боқади.

Бугун у Гавкушон минораси олдида анча вақт тўхтаб қолди. Дам минорадан ўн-йигирма қадам узоқлашар, дам унинг остонасида тик туриб, баландга қаради. Қадоқ қўллари билан ғиштларини силаб-силаб қўяди.

— Наҳотки... Ишонгим келмайди... Бу беш юз ёшга кирган, 300 тонналик тарихий ёдгорлик қийшайибди. Ҳа. Нимадан бўлса экан бу? Ахир, унинг отаси бўлган, минг йиллик тарихни бошдан кечирган Минораи Калон ҳеч қандай ўзгаришсиз тик турибдику. Наҳотки, Гавкушонни барпо этган халқ усталари бирор хатога йўл қўйишган...

Очил ака узоқ ўйлаб қолди. Сўнгра аста-секин ўз корхонаси томон йўл олди.

Орадан уч-тўрт кун ўтгач, қадимий ёдгорликларни реставрация қилиш бўйича Тошкент, Самарқанд, Москвадан келган мутахассислар минорани кўздан кечириб:

— Халқ усталари минорани барпо этишда барча жиҳатларни ҳисобга олганлар. Унинг пойдевори ҳам пухта ишланган. Аммо яқин орада бўлган Шоҳруд канали йиллар давомида ўз сувлари билан минора пойдеворини юва бошлаган. Натижада бу ноёб ёдгорлик 58 сантиметрга қийшайган, — деган хулосага келишди.

Зудлик билан чора кўриш лозим эди. Минорани йўғон симлар билан боғлаб, бу симларни тўрт томонга тортиб қўйдилар. Гавкушонни тиклаш учун мутахассисларнинг кенгаши ўтказилди. Таклиф ва маслаҳатлар кўп бўлди. Аммо, Бухоро усталари — Ўзбекистон ССР Маданият министрлигига қарашли ихтисослаштирилган реставрация ишлаб чиқариш устахонасининг ходимлари янги бир таклиф киритдилар. Улар минора асосига бир қанча халтачада қум қўйиш, сўнгра симлар ёрдамида аста-секин шу қум устига минорани ўрнатишни таклиф этдилар.

— Бу мураккаб «операция»ни кимга топшириш керак?

Бу саволга ҳамма бир хил жавоб қайтарди:

— Очил ака бригадасига топширилса яхши бўларди.

Кекса обидалар «табиб»ларидан энг яхшиси, тажрибали Очил ака Бобомуродов, Акбар Обидов, Ғайбулла Баротов, Асқар Олимов, Ибод Маҳмудов каби моҳир усталар ўз бригадасининг аъзолари билан ишга киришди.

Ўттиз кун жуда нозик ва мураккаб иш олиб борилди. Заргарлардек ҳар бир ғишт диққат билан кўздан кечирилди ва жойига ўрнатилди. Ҳар бир миллиметрни ҳисобга олиб бориш лозим эди. Мана, ниҳоят Гавкушон яна ўз ўрнига ўрнатилди. У оғир касалликдан тузалгандек, анча ёшаргандек яна ўзи-нинг гўзаллиги, сервиқорлиги билан бухороликлар, ёдгорлик шинавандаларини ўзига мафтун эта бошлади.

Устахона ходимлари уни ўз ўрнига ўрнатибгина қолмай, унинг пойдеворини янада мустаҳкамладилар. Унга икки метрли бетон «пойафзал» кийгизишди.

Бухоро усталарининг таклифи ўзини оқлади. Қимматбаҳо қурилиш материаллари ишлатишнинг ҳожати қолмади. Самарқандда ана шундай «операция»га сарф қилинганидан анча арзонга тушди.

Гавкушон минорасини реставрация қилиш Очил ака бригадасининг яна бир ютуғи бўлди. Бундан аввал бригада аъзолари йигирма тўрт тарихий ёдгорликни «даволаган» эдилар. Ҳа, моҳир уста, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими, СССР Архитекторлар союзининг аъзоси Очил ака Бобомуродов тарихий обидаларнинг йигирма бештасини реставрация қилишда қатнашган.

— Гўзалликни севиш, халқ санъатини кўз қорачуғидек сақлаш, моҳир усталар қўллари билан яратилган ноёб ёдгорликларни қайта тиклаш сирларини устозларим бўлган уста Саври, Мажид Солиҳов, Ўзбекистон халқ рассоми уста Ширин Муродовлардан ўрганганман, — дейди Очил ака.

Темирчи уста Бобомурод фарзанди Очил мактабда ўқиган йилларидаёқ ноёб ёдгорликларни сақлаш каби олижаноб касбни эгаллаш, ҳашаматли бинолар қуришни орзу қиларди.

Аммо 1941 йилнинг июнь ойида бошланган Улуғ Ватан уруши унинг орзуларини анча орқага суриб юборди. Шу паллада у Бухоро педагогика институтининг филология факультетида, учинчи курсда ўқир эди. У ўзи каби бир қанча ёшлар билан фронтга жўнади. Харьков, Киев, Днепропетровск остоналарида немис фашистларига қарши шиддатли жангларда иштирок этди. Бешта жанговар медаль билан, Олий Бош Қўмондоннинг бир неча Ташаккурномалари билан тақдирланди.

Фронтдан қайтиб келгач, устахонага йўл олди. Аввал шогирд бўлди, сўнгра...

— Минораи Калон ва Масжиди Калонларни реставрация қилишда мен жиддий имтиҳондан ўтдим, — дейди Очил Бобомуродов. — Ҳар бир деталини авайлаб қайта тиклашга ҳаракат қилдим. Анча изланишга тўғри келди. Ахир қадимги усталар ғишт қўйиш, териш, турли хил бўёқларини ишлаб чиқиш сирларини ёзиб қолдирмаган-да.

...Исмоил Сомоний мақбараси, Аюб чашмаси, Чор Минор, Кўкалдош мадрасаси, саздо гумбазлари каби ажойиб тарихий ёдгорликлар кейинги вақтда анча «ёшариб» қолди. Очил аканинг коммунистик меҳнат бригадаси фақат Бухородаги тарихий ёдгорликларни эмас, бошқа жойлардагиларни ҳам қайта тиклади. Бу бригада Тошкентдаги Кўкалдош мадрасаси, Қаршидаги Кўк гумбаз, Самарқанддаги Тиллакори мадрасаларини реставрация қилишда иштирок этган.

Очил ака анча шогирдларини уста қилиб етиштирди. Иброҳим Аббосов шу кунда Улуғбек мадрасасини, Сайфулла Норов Калон масжидини, Ғайбулла Муҳаммадиев, Қосим Ражабов, Азим Ҳаитов, Бахшилла Маъруповлар эса бошқа ёдгорликларни «даволаяптилар».

Бухородаги «Халқ уйи» номи билан машҳур бўлган С. Айний номидаги област музикали драма ва комедия театрига кирсангиз унинг томошалар залида саҳна атрофи ўймакорлик билан безатилганини кўрасиз. Ганчга ўймакорлик билан ишланган панжарани ҳам Очил ака ўз шогирдлари билан бажарган. Улар С. М. Киров номидаги маданият ва истироҳат боғида Бирودарлик қаб-ристони барпо этишда, Лабиҳовуз ёнидаги «Кўкалдош» ва «Чорсу» чойхоналарини безашда ҳам иштирок этишган.

— Яқинда телевизорда қадимий Римнинг икки минг йиллик умр кўрган маданий ёдгорликлари — Коллизей фаввораларини, ибодатхоналарини кўрсатишди. Мен барча гўзаллик мафтунлари каби уларни зўр қизиқиш билан томоша қилдим. Афсуски, Римнинг ноёб ёдгорликлари вайронага айланаётган экан. Маблағ йўқлигидан уларга қарамай қўйибдилар, — дейди Очил ака. — Бизнинг Ватанимизда эса тамоман бошқача. Ёдгорликларни реставрация қилиш ишларига йилдан-йилга кўпроқ маблағ ажратилмоқда. Бу йил Шоҳруд канали ва обидаларни тиклашга 2 миллион сўмдан ортиқ ёки ўтган йилдагига қараганда 500 минг сўм кўп маблағ ажратилган. Бундан бир неча йил илгари бизда техника йўқ ҳисоби эди. Эндиликда бошқа гап. Мана, керамзит плиталар ишлаб чиқарувчи завод қурилиши жадал суръатлар билан олиб бориляпти.

Очил акани биз ўлкашунослик музейида учратдик. У устахонанинг бош архитектори Исмат Муҳсинов билан бирга сарғайиб кетган эски бир альбомни варақлар эди. Қизиқиб унга боққан эдик:

— Архив билан қизиқишга тўғри келди, — деб жавоб қайтарди.

— Сизга маълумки, «Бухараирстрой» трестининг қурувчи ва монтажчилари беш километрга чўзилган шаҳарнинг эски канали — Шоҳрудни қайта тикламоқдалар. Очил ака бригадаси эса олтита кўприкни тиклаши лозим. Худди бундан беш юз йил илгари қандай бўлса шундай қилиб, — тушунтирди И. Муҳсинов.

Коммунист Очил ака Бобомуродов бригадаси ой сайин ўз топшириқларини ортиғи билан бажариб келмоқда. Бригадирнинг ўзи «Социалистик мусобақа аълочиси» кўкрак нишони ва СССР Маданият министрлиги томонидан берилган олтин соат билан тақдирланган.

Шуниси қувончлики, Очил аканинг фарзандлари ҳам бунёдкорликка меҳр қўйганлар. Ўғли Баҳром областда ўтказилган ёш ўймакорлар кўргазмасида биринчиликни эгаллади. 6-синф ўқувчиси Бахтиёр эса пионерлар уйидаги ганчкорлик тўгарагига қатнашади. Яна бир ўғли Ботир—Самарқанд архитектура ва қурилиш институтининг студенти, катта ўғли Баҳодир эса отаси етакчилик қилаётган бригадада ишлайди.

Ҳа, авлодлар эстафетаси давом этяпти.

А. ФОЗИЛОВ,
Бухоро шаҳри.

Редактор ўринбосари Х. ЕДГОРОВ.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 9.25 — ТОШКЕНТ. 9.30 — Янгиликлар. 9.40 — «До-ре-ми-фа-соль». 10.10— Соғлом танда — соғ ақл. 10.20 — Ёзувчилар — болаларга. 11.00 — МОСКВА. 11.05 — Янгиликлар. 11.10 — «Будильник». 11.40 — Совет Иттифоқига хизмат қиламан. 12.40 — Телеспектакль. 13.15 — Музикали киоска. 13.45 — Қишлоқ янгиликлари. 14.45 — Москва академик хореография билим юрти — 200 ёшда. 16.00 — Мультфильм. 16.25 — ТОШКЕНТ. 16.35—Кинопрограмма. 17.05 — «Малишок» программаси. 17.35 — «Ахборот». 17.50 — Диққат, стартга! 19.20 — «Правда» газетасининг сиёсий шарҳловчиси Ю. А. Жуков телетомошабинлар саволларига жавоб беради (Москва). 19.50 — Ўн минут музика. 20.00 — «Ахборот». 20.15 — Экран хандаси. 20.55 — МОСКВА Хоккей: СССР—ШВЕЦИЯ. 23.30 — Музикали программа. 24.00 — «Вақт». ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 10.00 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатувлари. 14.30—«Замандас» программаси 16.25 — МОСКВА. Киносаёҳатчилар клуби. 17.25 — Биз қандай мусобақалашамиз. 17.35 — Қўшнилар. 18.20—Эстрада артистларининг Бутунроссия конкурси 19.20 — Ҳужжатли фильм. 19.50 — Тонг отишга бир соат қолганда (бадиий фильмнинг 2-серияси). 20.55 — ТОШКЕНТ. Киноэкран янгиликлари. 21.25 — Цирк программаси. 22.00 — Кутилмаган меҳмон (бадиий фильм). УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 18.00 — ФРУНЗЕ КЎРСАТУВЛАРИ.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 16/XII да Севилья сартароши (кундузи), Танавор (кечқурун.)

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 16/XII да Абу Райҳон Беруний (кундузи), Шоҳ Эдип (кечқурун).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 16/XII да Ҳижрон.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — «ЁШ ҚАЛБЛАР» коллективининг гастроллари.

КИНО

Муҳаббат алангаси (2 серия)— «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», САНЪАТ САРОЙИ, «ЧАЙКА», «СПУТНИК», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Анжелика ва қирол; Анжелика — фариштадар маликаси — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Капитан Жек (10.00, 12.00, 14.00), Кунгабоқар (16.00, 18.00, 20.00, 21.45): — «ВОСТОК».

Сайха — «КУКЧА» (кундуз ва кечқурун).

Қаллоб Цеплис — «МИР» (кундуз ва кечқурун).

Алиби учун ярим миллиард — ҲАМЗА номли (кундуз ва кечқурун).

Дунё — Ғ. ҒУЛОМ номли (кундуз ва кечқурун).

Севгига эришиш йўли (13.00, 17.00, 20.45), Италиялик Америкада (11.00, 15.00, 19.00): — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ».

Робинзон Крузонинг ҳаёти ва ажойиб саргузашти — ҲАМЗА номли (кундуз ва кечқурун).

Майерлинг (2 серия, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00) Бувисиз ўтган умр (жуфт соатларда): — «ДРУЖБА».

Менинг исмим масхарабоз (3 серия) — НАВОИЙ номли (12.00, 16.00, 20.00).

ЎЗБЕК ДАВЛАТ ФИЛАРМОНИЯСИ СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА
20 ДЕКАБРЬ КЕЧ СОАТ 7 ДА
КАТТА КОНЦЕРТ
ҚАТНАШАДИЛАР:
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар: ОЛМАХОН ҲАЙИТОВА, ГУЛСАРА ЁҚУБОВА, ҚИЗЛАРХОН ДЎСТМУҲАМЕДОВА.
Солистлар: Алижон ҲАСАНОВ, Неъматжон ҚУЛАБДУЛЛАЕВ, Гулчеҳра ИСМОИЛОВА, Абдуқодир ЮСУПОВ, Азиза ТУЛАГАНОВА. Сора ШУКУРОВА, Азим АЗИЗОВ.
Телеминиатюра ва сўз усталари: Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист ЭРГАШ КАРИМОВ, ҲАСАН ЙЎЛДОШЕВ, РОЗА КАРИМОВА.
ЎЗБЕК ХАЛҚ ЧОЛҒУ АСБОБЛАРИ АНСАМБЛИ
Программани Зайтуна ТОЖИБОЕВА олиб боради.
Билетлар концерт зали кассасида кундуз соат 2 дан сотилади.

Тошкент шаҳар архив муассасалари коллективлари катта илмий ходим, шарқ тиллари бўйича йирик мутахассис

Карим УБАЙДУЛЛАЕВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдирадилар ва марҳумнинг оиласига таъзия изҳор қиладилар.

Республика радиоэшиттириш коллективи хатлар бўлимининг катта редактори С. Турсунметовга отаси

Турсун САИДОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан таъзия изҳор қилади.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.
БИЗНИНГ АДРЕС: 700.029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 • ТЕЛЕФОНЛАР
Эълонлар — 338142, коммутатор — 330249 дан 330258 гача
Р. 01909. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. Б. 294.